અદ્ય-૧૭૩

દૂબળાઓનું લોકસાહિત્ય

ડૉ. ઠાકોરભાઈ નાયક

આદિવાસી સંશોધન અને તાલીમ કેન્દ્ર
ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ–૩૮૦૦૧૪.
૧૯૮૪.

139

ઠાકોરભાઈ નાયક

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

- ૨ -

[illegible]

ઓઢણાં રે મારા ઓર ચારુ

ઓઢણી રે મારી જૂની ને ચારુ

[illegible] ચોમાસે ન છોડો મારી

ઓઢણાં રે મારા ઓર ચારુ

[illegible]

ઝમકિયા રે હું ઝાંઝરી વગર, ઝાંઝરી વગર

[illegible] રે ગોરલની ઢાંકણી

ન [illegible] નાચતી નાચ, નાચતી [illegible]

[illegible] પર સાવ [illegible]

ઝમકિયા રે હું ઝાંઝરી વગર, ઝાંઝરી વગર

[illegible] રે [illegible] [illegible]

ન [illegible] રે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

૩ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ઝમકિયા રે હું ઝાંઝરી વગર, ઝાંઝરી વગર ૪

૩ [illegible] રે [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

૩ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ઝમકિયા રે હું ઝાંઝરી વગર, ઝાંઝરી વગર

૩ [illegible] [illegible] ને [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] રે ૩ [illegible] ઉતાર, [illegible] ઉતાર

૩ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ન [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] રે [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

પહેલાં પુસ્તકનું ચાલી રહ્યું છે રચનાઓની

જેવી થાય છે

એમાં ની ભોરી ચાલ્યા ચોકઠ છે એવો હુકમ

ચાકર થાય છે

ઘર [illegible] છે એવો [illegible] ચાલ્યા

[illegible] પ છે

વર્ષો [illegible] ને [illegible] છે [illegible] છે

ઓરે [illegible] ને [illegible] છે

[illegible] ને [illegible] ને [illegible]

[illegible] છે

[illegible] છે

[illegible] છે [illegible]

થાય છે

[illegible] ને [illegible]

ઓર છે

[illegible]

છે

અનુક્રમણી

[illegible] ૨૨ મી જુલાઈ ૧૯૫૫ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (ઢોલી)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (વાતચિત્ર) [illegible]

ને [illegible]

૮. તે નારા ભાભા ને હું બા વાળી

૯. ઘો મરવાની થાય ત્યારે કુંભારવાડે જાય.

૧૦. દુઃખ કાન કાપવી

૧૧. સો દુઃખ એક ડામ

૧૨. ગાયનું ઓસડ ને ભેંસડાં મરી જાય

૧૩. પૈસાવાળાના પોયરા સુધરી રયે

૧૪. મરે ક્યારે ને ભૂત થાય ક્યારે

૧૫. ઢવાની થાય ઢાંકણ બાય

૧૬. રડતો જાય ને મુવાની ખબર લાવે

૧૭. ઘેર નાક પાસે માખી ઉડતા દેખાયું

૧૮. રેતનો મોવરો સહુને વાલો

૧૯. ઘરમાં ટાડલો ચાટલો ઠુંની ફરે

૨૦. મો ટા મો ટા મો ટલા ને ઘરમાં નહીં ભા રો ટલા

૨૧. જ્યાંઈ જ્યાંઈ જમની જઈ ને ઘરના ઢાંઢા ગામની જઈ

૨૨. મોંઘી બોબી રજી નો શું કરે કાળી

૨૩. ખાણું ઢોળું ઢાળવા જાય છું ?

૨૪. જુવાની ને ઢોળાની ઢોકળી રહેતી ન રહેવાની નહીં

૨૫. શેઠ લાખ ગામ બધી ઢોકી

૨૬. નો નાતો ખાતવો ને ગુણ કરી ઢાલવો

૨૭. બાપ ઉપર જુવારી ને માત બાળક ચોર

૨૮. પુકીનેથી લઈ જાય વણારમાંથી નહીં તે

૨૯. કુવડ ક સ્વડ બપોરે ઉઠે

૩૦. બહેરા બકરાનું કુટે ને ચાદનો ઢોંગ લઈ ઉઠે

૩૧. માથા ભારા ને નાકી બડી

૩૨. મારી જ ભરવી ને મારો જ દારુ હું ખાવું નો ઝ્યો સારો

૩૩. રોવાની જાય ને ડોબનું ભાય ઠાઠ ખાનું નાખી દ જાય

૩૪. નાચવું નહીં ને આંગણું વાંકુ

૩૫. સારો જાણી નો નયરો નો સુથાર ખાતી મુનશીયો

૩૬. ડાકા ખાય ડકાલા ને ગાંઠે હોય તો ખાતાલા

૩૭. નહી મારી ગાડે ઘી

૩૮. ના કમાવું ના જીભ ઘસુ

૩૯. ઘરમાં જમ ને ભગવાનને કુપ ગમ

૪૦. જો ધા વગર ચાલતા સુની

૪૧. કુમ છું ને કુટ છું

૪૨. વર ની રહી ખાન ને કન્યા ભગવા જાય (કોકડું ખાય)

૪૩. વર મરે કે કન્યા મરે ગોરમહારાજનું ડાબું જાય છું

૪૪. ઢળ્યા ઢોળ પાણીમાં પાછાની ભી સના ઉચાય છું

૪૫. ઘરની ખાંડ ફોડે ની બીજી કામ ની

૪૬. ચઢીનું નહીં ખાય ને ની સુખડું ખાય

૪૭. ઘોળી કહે કે ખાઉં દૂધ જો ને કાળી કહે કે ખાઉં કામ જો

૪૮. કોઈને જો ઇમ ભરી નહીં પણ કોઈ ઇમ જો ઇમ રહી

૪૯. ભર્યાનું મેનું ખાય પણ રાખ્યાનું મેડ ની ખાય

૫૦. પહેલું ને પછેડું ને

૫૧. ગામવાનું રહી જાય પણ કામનું રહી જાય

૫૨. ઊંબરમાં પડી ને ફુગરમાં જાય

૫૩. ખાવાની હોય ત્યારે ખાવાની ભાઈ અને ચાલો કરવાની હોય
ત્યાર મરજીમાઈ

૫૪. કુંભારાની પુછડી વાડી ને વાડી

૫૫. ખાવી વખત ખાવામાં ને કામ વખતે મરડી

૫૬. ગોની રહે કોઇરા ને ઘોડિયા રહે ઘણું

૫૭. [illegible]

૫૮. સવાણને ને દુખાણને પોક ની લાગે

૫૯. ચાકરાણી, શઠાને ને દુખાણી પોપરાં બહુ બાગી

૬૦. ખાટક કુકડી (મરઘી) વાડમાં મૂકડી

૬૧. ખાઉ ચાકુ (ભડુ) ખાઉં ને ખોટક પોઢું
ગોની રહે ડો કરાં, ભેડો રહે ઘણું, ભલા મિયાણ
દુજ્ણા ખોટા કાટે ઘણું

૬૨. ખાવાનું હોય ને ખોટક જાય ને ખાવાનું હોય ને ખાટે ખાય

૬૩. હસવાની વૃત્તિને પણ સહન કરો

૬૪. 'દિવાળો' ની દિવાળી !

૬૫. ઢોંગારું પગારું પગારુંની ભરી દો ની.

૬૬. ઘરમાં ઘરડું અને વરઘમાં ખરડું ની જો છબી

૩

વાર્તા

<u>હસવાની ની વાર્તા : ચરણભાઇ જેઠાભાઇ ઠક્કર, ૮ મી મી ગજ</u>

એક હતો આળસુ તેને ચાર છોકરા હતા. આળસુ ચાર છોકરા અને પત્નીને મૂકી અવસાન પામ્યો.

આ પછી પોતાના પતિની ઉત્તરક્રિયા કરવાની છે. એવો ગરીબ સ્થિતિમાં મદદ મૂકી છે એ પણ નહીં. તેના ઘરમાં પડી હાલત ઠીકઠીક ગુજરાન ચલાવવા અને બાળકોની મુશ્કેલી વધી.

પણ છોકરાઓને કહ્યું હવે આપણે દરરોજ જંગલમાં જઇને લાકડાં કાપી લાવીશું. તેમાંથી આપણું ગુજરાન ચલાવીશું. દરરોજ ચાર પૈસામાંથી આપણું ગુજરાન ચલાવીશું. તેને ચાર જણા બચાવીને પૈસા બચાવી પાસે રાખશો. અને મહિના પછી તેનો હિસાબ મને આપજો.

દરરોજ પ્રમાણે દરરોજ ચાર આના મળતા. આના પોતાના મળતા ચાર આનામાંથી કુટુંબનું ગુજરાન ચલાવતા હતા. મહિનો પૂરો થયો. પણ દરેક પાસે તેમના પૈસાનો હિસાબ માગ્યો. પહેલા મોટા છોકરાએ તો મહિનાના સાડા સાત રૂપિયા આપી દીધા. પણ નાનો છોકરો તો બધા એક આના સાથે બે રૂપિયામાં જ આના પાછા આપી શક્યો.

તેનો પણ કારણ પૂછ્યું. તેણે કહ્યું મારાથી બે જ પૈસા ઘરના કામમાં જ વાપર્યા છે. હું દરરોજ ક્યા સાંભળવા જતો ત્યાં એક એક આનો મૂકી આવતો. મને શું મળ્યું છે કે પૈસા ઉડાવ્યા નથી. મને કહ્યું ક્યાં જતો તો બતાવી શકે ?

હું પાછો હજી [illegible] દિવસ. ડરી જઈ મને [illegible] ગુરુને પૂછી આવજે ધરમ ચડશે શું ?

બીજો દિવસ થયો. [illegible] ક્યા [illegible] છોકરી પણ [illegible] તરાપ [illegible] પાછો ગયો ! ક્યા પૂરી થયા. પછી એમ [illegible] ગુરુને [illegible] મહારાજ ધરમ ચડશે શું ?' મહારાજે કહ્યું ' ધરમ ચડશે શું તે હું ઠીક જાણું નહીં. પણ હું તો આ ક્યા કરી [illegible] ગુજરાન ચલાવું છું તે જ મારો ધરમ છે.

છોકરો ઘરે આવ્યો. બાપ બીજા દિવસે પૂછ્યું 'દીકરા તારા ગુરુએ શું કહ્યું ?' 'મારા ગુરુ તો કહે છે ધરમ ચડશે શું તે હું જાણતો નથી. હું તો મારું ગુજરાન ચલાવવાનો આ ધંધો કરું છું. ધરમ શું તે તો ભગવાન જાણે ?'

બાપ કહ્યું ' જો આ ત્યારે ભગવાનને પૂછી આવ ! ધરમ ચડશે શું ?' તે આ થોડું ભાતું [illegible] તમામ કરીને આવ.

છોકરો તો થોડું ભાતું લઈને ચાલી નીકળ્યો. છોકરો ચાલતાં ચાલતાં ઘોર જંગલમાં આવ્યો. એક [illegible] નીચે જઈને બેઠો. [illegible] આ [illegible] છોકરાને [illegible] ભાતું [illegible] પછી [illegible] કર્યું [illegible] છોકરાને જવાબ આપ્યો. [illegible] ભગવાનને મળવા જાઉં છું [illegible] ભગવાન ક્યાં મળશે ? [illegible] કહ્યું [illegible] ભગવાનને [illegible] [illegible] વર્ષ થયાં [illegible] પણ [illegible] [illegible] પડી જાય [illegible] નથી. [illegible] કારણ શું તે પૂછી આવજે.

છોકરો હજી ત્યાંથી આગળ ચાલ્યો, એક જંગલમાં આવ્યો; ત્યાં [illegible] જંગલમાં આગળ ચાલતાં [illegible] પર [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] પાસે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

પહોંચ્યો. ત્યાં જઇને જુએ છે તો ઘોડો તૈયાર થઇને ઊભો છે. કોઇ રાજા કે કંઇ નથી. ઘોડાએ પૂછ્યું, 'તું ક્યાં જાય છે ?' છોકરાએ કહ્યું, 'ભગવાનને મળવા.' ઘોડાએ કહ્યું, 'તું મારો સંદેશો લેતો જાય ? હું અહીં બાર વરસથી ઊભો છું પણ મારાથી ચલાતું નથી કે કંઇ નહીં, તેનું કારણ પૂછી આવજે.' છોકરાએ કહ્યું ભલે સારું.

ત્યાંથી આગળ પર ચાલતાં નદી આવી. નદીના એક કાંઠાં એક મગર પડી રહ્યો હતો. તેના શરીરમાં સડો ચડ્યો ખાસ બહાર મન ભરાઇ ખાસ પાણીમાં હતો. તેનાથી હલાય કે ચલાય પણ નહીં. પાણીથી બહાર પણ નીકળાય નહીં. મગરે છોકરાને પૂછ્યું 'ક્યાં જાય છે ?' તેણે કહ્યું, 'ભગવાનને મળવા.' મારો સંદેશો લેતો જા જો. છોકરાએ કહ્યું 'કહો ને જે કંઇ હશે તે ભગવાનને પૂછી લાવીશ.' મગરે છોકરાને પોતાની વાત કહી. આ વાત સાંભળીને છોકરો આગળ વધ્યો.

વધુ આગળ ચાલતાં એ એક જૂના મંદિર પાસે આવી પહોંચ્યો એ મંદિરમાં બે મહિલાઓ પૂજા કર્યા કરતાં હતા. એક મહિલા અને બીજી મહિલા. બંને જણ માટે ભગવાન દરરોજ બે રોટલા મોકલાવે ને ખાઇને બંને ઘોડો જીવતાં હતી.

છોકરાની નજર મહિલા મહિલાએ કહ્યું 'ભાઇની આજે કોઇ મહેમાન આવ્યા લાગે છે. આપણે તેમને ખાવાનું આપવું પડશે.' બીજી કહે, 'ભગવાન જેમ તેમ કરીને બબ્બે રોટલા આપે અને તેમાંથી એ પરોણાને શું આપવાનું?' બીજી કહે, 'હું તો મારામાંથી એક રોટલી મિત્રાતને આપીશ અહીં આજ છે કોણ કે ભગવાન પરોણાનો ભૂખ્યો જાય.

મહિલાએ કહ્યું, 'પધારો મહેમાન! આપ અહીં શા માટે આવ્યા છો ?' છોકરાએ કહ્યું કે હું તો ભગવાનને મળવા જાઉં છું. મહિલાએ કહ્યું 'ભાઇ તને ભગવાન ક્યાં મળવાના?' પણ જો તું તેને મળવાનું હશે તો અમારો એક

માર્ગમાં જ મળશે. તેમની હાલત ખૂબ જ ભયંકર હતી. મોટી મોટી ફોલ્લી અને પરુ નીકળે. આખો દિવસ ખણ્યા કરે. તેને ખબર હતી કે ભગવાન છે. પણ મહારાજ છોકરાને પોતાના જ રોટલામાંથી અડધો તેને આપી મન ભરીને તેને ખવડાવી આપી તેઓ ને સંતોષ થયો. પણ પછી મહારાજની તો બને રોટલી ખાઈ ગયો. થોડા વખત પછી તે ખૂબ માગવા લાગ્યો. ને મહારાજ ખૂબ ખૂબ લાગી કોઈ ખાવાનું આપતા. પેટમાં ખૂબ બળતરા થતી છે. મહારાજ કહે, 'હું ક્યારથી ખાવાનું માગું છું તો બે રોટલી ખાધી, હવે ક્યારથી માગું ? હું ત્યારે મોં ને મારે શું કહું ?'

મંદિરથી ખ્યાલ પોતાની માતાનો છોકરાને રસ્તામાં એક મહારાજ મળ્યા. છોકરો પેલા મહારાજના ચરણે પડ્યો અને કહ્યું ભગવાન હું તમારી જ શોધમાં નીકળ્યો હતો. હું તમને પૂછવા આવ્યો હતો કે ધરમ એટલે શું ? ભગવાને કહ્યું 'મિત્ર ધરમ એટલે શું તે તો હું પણ નથી જાણતો. પણ હું જે દિવસે નાના બાળકમાં પરમેશ્વર ને દિવસે ભગવાન ત્યાં એક ફૂલની જેમ થશે અને તે જ દિવસે ઠેકાણે ત્યાં એક છોકરાનો જન્મ થશે. હું તે બન્નેને ભેગા કરી દઈશ.' પૂછ્યું, ધરમ એટલે શું ? તેઓ તને કહેશે. બસ બેટા કહે કોઈ બીજું પૂછવું છે. હા મહારાજ, રસ્તે મળેલા મિત્રોના સહિયા આપને કહેવાના છે. કહો જોઈએ.

રસ્તામાં એક માણસ મળ્યો તેણે કહ્યું છે કે તેની દવા તો ઘણા જ સુંદર થાય છે પણ તે પાકે એટલે સડી જાય છે. એટલે કોઈ ખાતું જ નથી. આનો કોઈ ઉપાય હોય તો બતાવો મહારાજ. બેટા તેને કહેજે કે તારા ખેતરમાં સોનાના જ ચરુ છે તે કાઢી કાઢ પછી તારા ખેતરમાં ઉગતી આંબાની નાશ થશે નહીં બધાં ખાશે થઈ જશે.

મહારાજ રસ્તામાં એક અજગર મળ્યો. તેણે કહેવડાવ્યું છે કે હું બાર વરસથી અહીંયા આમ પડેલો છું. મારાથી બહાર પણ નીકળાતું નથી અંદર પણ જવાતું નથી. બેટા તેને

કહ્યું કે તેં શિકાર ખેલતાં લોકોને મારી નાખી તેમનાં ઘરેણાં તારા શરીર નીચે સંતાડી રાખ્યાં છે તેની આ સજા છે. જો એ ઘરેણાં કોઇ માણસને આપી દે તો તેનાથી ચાલતું થઇ જવાશે.

મહારાજ રસ્તામાં પહાડ પર એક ઘોડો મળ્યો. તેણે કહેવડાવ્યું છે કે બાર વરસથી આમને આમ ઊભો છું નથી ચલાતું કે નથી ખવાતું. આનો કંઇ ઇલાજ હોય તો કહો. મહારાજે કહ્યું તેને કહેજે કે તું આ તારા અભિમાનની સજા ભોગવી રહ્યો છે. તેં રાજાને પાડી નાખી મારી નાખ્યો હતો. તેની આ સજા છે. હવે તો કોઇ કાળા માથાનો માનવી આવીને તેના પર સવાર થઇ જાય તો જ તેનાથી ચલાશે થઇ જવાશે. આટલું કહીને ભગવાન અદૃશ્ય થઇ ગયા.

છોકરો પાછો પોતાને ગામ જવા નીકળ્યો. રસ્તામાં તેને પેલો ઘોડો પાછો મળ્યો. ઘોડાએ પૂછ્યું, ભગવાન મળ્યા ? મારા માટે શો જવાબ મોકલ્યો ?' છોકરાએ કહ્યું 'તું આ તારા ગર્વનું પાપ ભોગવી રહ્યો છે. જો કોઇ માનવી તારા પર સવાર થશે તો તું ચાલતો થઇ જઇશ.' ઘોડે તો કે કોઇ માનવી આવતો નથી તું સવાર થઇ જાને ? ઘોડાએ છોકરાને કહ્યું. છોકરો ઘોડા પર સવાર થઇ ગયો. પછી ઘોડાને ચાલવા માંડ્યું. ઘોડા પર બેસી છોકરો આગળ ચાલવા માંડ્યો. રસ્તામાં પેલો અજગર મળ્યો. અજગરે કહ્યું ભગવાન મળ્યા ? મારા સવાલનો શો જવાબ આપ્યો ? છોકરાએ કહ્યું કે તું તારા કર્મનું પાપ ભોગવી રહ્યો છે. તેં રાજાને મારી તેનાં ઘરેણાં સંતાડી રાખ્યાં છે એટલે તારાથી ચલાતું નથી. હું જો એ ઘરેણાં કોઇ માણસને કાઢી આપશે તો તારાથી ચલાતું થઇ જવાશે. અરે ભાઇ અહીં કોઇ માણસ આવતો જ નથી. તમે એ ઘરેણાં લઇ જાઓ ને' અજગરે કહ્યું. પછી અજગરે પેલાં ઘરેણાં છોકરાને કાઢી આપ્યાં એટલે અજગર ચાલતો થઇ ગયો.

છોકરો ઘોડા પર બેસી પેલા ફરિશ્તા સાથે ભગવાન પાસે ચાલ્યો । ફરીશ્તો રસ્તામાં આવ્યો અને છોકરાએ ભગવાને ભગવાનનો સંદેશો કહ્યો । ભગવાને કહ્યું જા બાપ છું જ ... તે ચરૂ ખોદી જાય અને ઘોડા પર મૂકી જાય ભગવાને તે ચરૂ તેને ખોદી આપ્યો । છોકરો તે ચરૂ ઘોડા પર લઈ પોતાને ઘેર ગયો ।

છોકરો ઘેર ગયો ત્યારે બાપે પૂછ્યું દીકરા ભગવાન મળ્યા ? તેમણે ધરમ ચટકો શું કહ્યું ? છોકરાએ કહ્યું કે આ ભગવાને કહ્યું કે હું પણ ધરમ ચટકો શું તે જાણતો નથી પણ બાપ રાજાને ત્યાં કુંવર અને કઠિયારાને ત્યાં છોકરી જન્મવાની છે તે બન્ને મોટા થાય તેમને પૂછજો તેમણે કહ્યું છે ।

બીજે દિવસે બાપની પૂત્ર રાજાની પાસે ગયો ઉત્સાહ માટે ત્યારું કામ પડ્યું છે. આજ કાલ રાજા નગરે ત્યાં કુંવરનો જન્મ થયો છે ને ૧૨ વર્ષ ... રાજાએ કહ્યું તેનું શું કામ પડ્યું ? ગામમાં જ જ્યારે કઠિયારાની છોકરી પણ જન્મી છે. તે બન્નેને મોટા કરી પછી તેમને ધરમ ચટકો શું તે પૂછવું છે.

રાજાએ પણ આ વાત સાંભળી ત્યારે ઉત્સુક થઈ ઈશ્વરનો બાળક તે શું બોલશે રાજાએ ખાસ ચમત્કાર લાગ્યો ને તેમણે કહ્યું ઠીક જા બેટા આપણે તે પ્રમાણે કરીશું રાજાએ દરબાર ભર્યો પોતાના નવા જન્મેલા કુંવર અને પેલા કઠિયારાની છોકરીને દરબારમાં બોલાવી બન્નેને દરબારમાં સાથે સુવડાવ્યાં

ભરી દરબાર વચ્ચે શું થાય તેની વાટ જોઈ રહ્યા. ત્યાં પેલા છોકરાએ પેલાં બન્ને બાળકોને પૂછ્યું 'ભાઈ બહેન કહો ધરમ ચટકો શું ?' આટલું બોલતાં જ બન્ને જણાંએ આંખ ખોલી ... ખાસ ... ત્યાં ... તેને ... મારામારી ... આખું ... બાપે ... રાજાને

ત્યાં જ્ઞાન આપ્યો. અને બહેની ડોશીએ પણ છોકરાને કંઇ
આપ્યું નહીં. એટલે તેને ઠકાણે ત્યાં જ્ઞાન લેવો પડયો. ભાઇ
આ છે ઘરમાં છોકરાએ બહાની વાત સ્થાને સમજાવીએ.

વાર્તા બીજી

શેઠ મહેનતુ હતો. તેમ ચાર દીકરા. ને દીકરો વધુ
ધંધ પણ સારો હતો.

ડોસાની ઉંમર થઇ ને મરણ પથારીએ પડયો. તેણે
પોતાના દીકરાઓને ભેગા કર્યા. તેણે કહ્યું દીકરાઓ હું ની
હવે જાઉં છું. મારી પાસે જે કંઇ પૈસા હતા તે મેં
આપણા ખેતરમાં દાટયા છે. મારા મરણ પછી તમે ખોદી
કાઢજો.

આ વાત પછી થોડા દિવસમાં ડોસાનું મૃત્યુ થયું.
છોકરાઓએ પોતાના પિતાની ઉત્તરક્રિયા કરી. પિતાના
મૃત્યુ પછી ખેતરમાં જ ખેતર ખોદવાનું શરૂ કર્યું. બધે ખાડાઓ
ખોદનારાઓની હિંમત સખતાઇ આખું ખેતર ખોદી
નાખ્યું પણ તેઓને કંઇ મળ્યું નહીં. તેઓ નિરાશ થયા.
હવે પછી ચાર ભાઇઓ નોકરી કરવા ડામર દેશમાં ચાલી
નીકળ્યા. તેમની પેઠે તેમની પત્નીઓ પણ સાથે ગઇ.

ડામર દેશમાં પહોંચતા પહેલાં તેઓ સાબર નદીએ
પહોંચ્યા. સાબર નદી પાર કરી એટલે ડામર દેશની ચાર
ઋષિઓ દોડી આવી અને પોતાને ઘરે લઇ ગઇ. ઘરે લઇ
ગયા. પછી તેમણે તેઓને પાન ખવડાવ્યું. ચોથો ભાઇ ચતુર
હતો. તેણે પેલી ઋષિએ આપેલું પાન ખાધું નહીં. ખાધી ત
ઋષિને થયું આ કોઇ હોશિયાર માણસ લાગે છે. પેલા ત્રણ
ભાઇઓએ પાન ખાધાં એટલે તરત જ દિવસ(?) તેઓ બકરા
નહીં જો ક્યાં પડયા. ચાલ જ લોકો પાસે મુંઝવણ કોણ
ડરામણામાં આવ્યું. પડ મહેનતમાં તો. ત્યાં સફાઇ
સૌ થઇ ગયા.

નાના ભાઈની પત્નીએ કહ્યું કે હું તો સ ભાઈને લઈને નાસી જા નહીં તો આ લોકો તેમને મારી નાખશે. પણ એ લોકો એ અહીંથી લઈ જવા રીતે જવાનો ચાલો હું તેમને જ શનિવાર. તમે રવિવારે સાંજ વસ્તુ લઈને બધા સાથે ભાગી જજો. કારણકે કંપનીમાં રવિવારે કામ કરવાનું ચાલતું નથી. તે દિવસે રજા રાખવામાં આવે છે.

રવિવાર તો પેલા નાના ભાઈ તેમના ઘરમાંથી સાથે વસ્તુઓ લઈને ભાગી નીકળ્યા. પેલી પત્નીએ પણ તેમની પાછળ દોડી. પણ તેઓ સપડા નહીં ઉતરી ગયા. એટલે પેલી પત્નીએ નાઇલાજ બની. રસ્તે ચાલતાં કોઈ રાજાના નગરમાં આવ્યા. તેઓ રાજા પાસે ગયા અને નોકરીની માગણી કરી. રાજાએ તેમને કહ્યું હમ તો અત્યારે રૂપિયાના પગાર વગર નોકરી કરીશું નહીં. રાજાએ વિચાર્યું કે માણસો ઉત્સાહ હોવા જોઈએ. તેમને રાજાએ પોતાની નોકરીમાં રાખી લીધા. રાજાને તેમને શું કામ સોંપવું તે સમજ પડતી નહોતી પણ તેમને દરબારમાં હાજર રહેવા કહ્યું.

ચાર દિવસ પછી અચાનક રાજાની રાણીનું મૃત્યુ થયું. રાજાએ પ્રધાનોને કહ્યું કે રાણીના શબને રાત સુધી સ્મશાનમાં રાખવામાં આવશે. સવાર તેને અગ્નિદાહ આપવામાં આવશે. તો તમે ચારે ય જણા એ શબની રખવાળી કરજો.

આ લોકોએ એ વાત કબૂલી. ચાર ભાઈઓએ વારાફરતી પહેરો ભરવાનું નક્કી કર્યું. મોટા ભાઈએ પહેલો પહેરો ભરવો એવું નક્કી થયું. બાકીના બીજા ભાઈઓ સૂઈ ગયા.

મોટાભાઈએ પહેરો ભરવાની શરૂઆત કરી. થોડીક વાર થઈ એટલામાં તેને બીડી પીવા વિચાર કર્યો. અત્યારે ત્યાં બીડી કાઢી પણ દીવાસળી ના મળી. એટલામાં તેણે દૂર મસાણની ગોળી સળગતી જોઈ, તેને તરફ દોડ્યો. જઈને જુએ છે તો સામે ઝુલા પર એક માણસ બેઠો હતો.

અને તેની સાથે ડાકણ ઊભી રડયા કરે છે. પેલા ભાઈ કિંમતવાન ખરો ને ? એટલે તેણે ડાકણને પૂછ્યું કે તું શા માટે રડે છે ? પછી ડાકણ કહ્યું કે આ પેલાની ખોપરી અહીં આવે તો હું સુખથી ખાઉં. પેલાએ કહ્યું, 'લાવ તારો હાથ ધર હું કાપી આપું.' ડાકણે હાથ લંબાવ્યો એટલે પેલા ભાઈએ તે હાથ કાપી લીધો. આથી ડાકણ જીવ લઈને રડતી રડતી ભાગી. આ દરમ્યાન પેલો ડાકણનો હાથ લઈ લીધો અને પાછો પાછો રાજાના જ્યાં પાસે પહોંચી ગયો. એ પહોંચ્યો એટલે એનો પહેરો પૂરો થયો. તેણે બીજા ભાઈને ઉઠાડયો. તેનો પહેરો શરૂ થયો.

આમ થોડો વખત ગયો. હવે એટલામાં તેને ઉંઘ આવવા મંડી. તેની પાસે પણ સળગાવવાની દીવાસળી ના હતી. એટલે તેણે દૂર દૂર જંગલમાં કંઈ બળતું જોયું. તેણે વિચાર કર્યો: લાવને જઈને બીડી સળગાવી. આખું એટલામાં એને ડાંસ થઈ જવાનું છે.

એ તો નીકળ્યો. ચાલતાં ચાલતાં તે તો આવ્યો, જ્યાં આગ ત્યાં ભાઈ એમ નીકળી ગયો તે જઈને જુએ છે તો તે અગ્નિ પાસ છે. બહુ મોટા ચૂલા પર એક કઢાઈ ગરમ કરવા મૂકેલી છે. પાસે એક સુંદરી બેસીને રડયા કરે છે. પેલો તો વિચારમાં પડી જાય છે. ધીરે રહીને પેલી સુંદરી પાસે જાય છે અને તેને પૂછે છે, 'કેમ બહેન શું કામ રડે છે ?' ત્યારે સુંદરી શી વાત કહું. અને રાક્ષસ પકડી લાવ્યો છે હું તો રાજાની કુંવરી છું. એ રાક્ષસ સાથે પરણવાની ના પાડી એટલે તે મને આ તેલની કઢાઈમાં નાખવાનો છે. તે હમણાં શહેરમાં તેલ લેવા ગયો છે.' 'હાશ બહેન રડવાની કંઈ જરૂર નથી. તું મારા કપડાં પહેરી લે અને મને તારાં કપડાં આપ.' આપણી અદલા બદલી કરતાં ભાઈ બહેને. પછી કુંવરીએ પોતાનાં લૂગડાં પેલાને કાઢી આપ્યાં અને તે દૂર જઈને બેઠી. એટલામાં રાક્ષસ તેલ લઈને આવી પહોંચ્યો. તેલ કઢાઈમાં રેડી દીધું. અને કુંવરીને કહ્યું.

'ચાલ હવે તૈયાર થઈ જા, હું પણ જોઉં છું શું પરાક્રમની ના કેમ પાડે છે.' તેણે મજાકથી કહેવા' કહ્યું અને જેના ફરજ ફેરા ફરવા' માંડ્યું નહીં. પેલા બાપ અને ફરી મનાવી. પછી હું તે પ્રમાણ કરીશ. રાજાએ પછી કડાઈની ફરતે ફેરા ફરવા લાગ્યો. ચડ ફેરો ફર્યો કે બીજા વખતે પેલા બાઈએ રાજાને પકડીને તેલની કડાઈમાં નાખી દીધો. આમ રાજા મૃત્યુ પામ્યો અને કુંવરીની જાન બચી. પછી તે કુંવરીને મહેલમાં મૂકી આવ્યો. અને પાછો જ્યાં પાછો આવ્યો ત્યારે તેનો પહેરો પૂરો થયો.

ત્રીજો ભાઈ પહેરો ભરવા લાગ્યો. તેને પણ ઊંઘ આવવા લાગી. તેણે પણ બીડી પીવાનો વિચાર કર્યો. મહેલમાં નો એક બેઠું ઊભું થઈ ગયું અને કહેવા લાગ્યું 'મારી રાણી મહેલના ચોથા માળે પલંગ નીચે સૂતી છે. ઊઠ ને મને લાવી આપો નહીં તો હું તારો જીવ લઈશ.' પાછો કહ્યું, 'હા રાજાના જેવો આપનો હુકમ.' આ પછી પેલો ત્રીજો ભાઈ મહેલમાં જવા નીકળ્યો. પેલો જેમ જેમ નજીક જતો ગયો તેમ તેમ ચોકીદારો નીકળવા' પડવા લાગ્યા. પેલો ચોથ માળે પહોંચી ત્યાંથી રાણી લઈને શું દરવાનમાં મહોંચી ગયો. રાજાના હાથને પેલી રાણી સોંપી દીધી. આમ કરતાં તેનો પહેરો પૂરો થયો. તેણે પોતાના નાના ભાઈને જગાડ્યો. અને કહ્યું હવે તારો વારો આવ્યો. હું પહેરો ભરી શક્યો. ધ્યાન રાખજે ભાઈ, હવે આપ સૂઈ જાઓ.

નાના ભાઈએ પહેરો ભરવો શરૂ કર્યો. તેને પણ ઊંઘ આવવા લાગી. તેણે પણ બીડી પીવા માટે દીવાસળી શોધી પણ જડી શકી નહીં. તેણે દૂર દૂર જંગલમાં એક અજવાળું જોયું. તેણે વિચાર્યું ચાલ ત્યાં જઈને બીડી સળગાવી આવું. આમ વિચાર કરી તે ત્યાં જવા માટે નીકળ્યો.

આ જંગલ શો મૂઢે ભયંકર મોટું મોટું વડલા હતા. એ લોકો માટે ૯૯ માથાં હતાં ને ૧૦૦ વાં પહેલાં ઊભી રહી.

આ નાના બાળકને જોઇને પેલા લોકો હસવા લાગ્યા. તેમને તો એક સો મું માથું જોઇતું હતું તે મળી ગયું. તેઓ ખુશ થઇને હસવા લાગ્યા. પેલો [illegible] નહીં. તેણે પેલા ભૂતો ને પૂછ્યું, 'તમે શું હસો છો?' પેલા [illegible] પણ ભૂતોની જેમ ખૂબ હસવા માંડ્યું. ભૂતના નાયકે કહ્યું, 'અમે તો એ હસતા હતા કે અત્યારે સો મું માથું જોઇતું હતું તે મળી ગયું. અમે સો જણ છીએ અને અમારી પાસે ૯૯ માથાં હતાં એટલે તેને કેવી રીતે વહેંચવાં તેની અમારી વચ્ચે તકરાર પડી હતી. હવે અમારે એ તકરાર મટી ગઈ. અમને સો મું માથું મળી ગયું.'

પેલા નાના બાળકે કહ્યું, 'મને તો એ હસવું આવ્યું હતું કે હું સો ભૂતોને શોધવા નીકળ્યો તે મને અહીં જ વગર મહેનતે મળી ગયા. હવે હું તમારા બધાંનાં ચામડાં ઉતારીશ. મારો રાજા ડાક ના ચામડાં વડે નગારાં મઢાવવાના છે. મને એ ચામડાં શોધી લાવવા માટે મોકલ્યો હતો.' ભૂતો નું હસવું જ મટી ગયું. આ બાળકને ભૂતો કરગરવા લાગ્યા. તેમને થયું કે આ તો કોઇ ભયાનક માણસ છે. ભૂતોનો સરદાર તેમને રીઝવવા લાગ્યો કે 'મહારાજ અમને જવા દો. અમે તમારી [illegible] નહીં. પણ હું તમને એક વાત આપું છું. તમે ધૂપ આપજો એટલે તમોને સો ભૂતોનાં ચામડાં મળી જશે.' નાના બાળકે કહ્યું 'જો ડાક હાજર ન થયા તો ચાલની ડાક [illegible] તમારાં ચામડાં ઉતારીશ.' સરદારે વચન આપ્યું. પેલો નાનો બાળ વાત લઇને રાજા પાસે પહોંચી ગયો. [illegible] રાજાએ પોતાના માણસો સાથે મોકલી પહોંચ્યો. સુખડની ચિતા પર રાણીને અગ્નિદાહ દેવામાં આવ્યો.

રાણી ના મૃત્યુ પછી ત્રીજા દિવસ રાજાએ પેલા ચારે બાળકોને બોલાવ્યા. રાજાએ પૂછ્યું, 'તમોએ રાણી ના રાજની બરોબર રખેવાળી કરી કે નહીં?'

બ્રાહ્મણે કહ્યું, 'હા મહારાજ, એમ કંઈ બનાવો બનાવ બન્યું.' પણ તેણે બરાબર થોડી કરી તેનો કંઈ પુરાવો ખરો.

પહેલા બ્રાહ્મણે કહ્યું, 'હા સાહેબ હું જયારે થોડી કરતો હતો ત્યારે દૂર કંઈ લાલ લાલ દેખાતું હતું. હું ત્યાં બીડી સળગાવવા ગયો. ત્યાં જઈને જોઉં છું તો ત્યાં કાગળ રૂપિયા ૩૨૦ છે. મેં પૂછ્યું 'શું કેમ રડે છે?' તેણે કહ્યું, 'મને હું પેલા બનિયા વટકના ખજાનો કોઈ ન કાપી આપે!' મેં કહ્યું 'હા જરૂર તમારો હાથ કાપી' કાપી હાથ કાપ્યો એટલે મેં તેનો હાથ કાપી લીધો. તેનો કંઈ પુરાવો ખરો કે? મહારાજે પૂછ્યું 'હા મહારાજ' પઠાણે કહ્યું. તેણે પેલો હાથ ગળવા… આપ્યો. રાજા ખુશ ખુશ થઈ ગયો. અને જાહેર કર્યું કે તને ૧૦૦ રૂપિયા ઇનામ આપવામાં આવશે.

રાજાએ બીજા બ્રાહ્મણને પૂછ્યું, તમારા જીવનમાં શું અદ્ભુત બન્યો તે જણાવો. પઠાણે કહ્યું, 'મહારાજ મારા સાથે દરમ્યાન કંઈ બન્યું ન હતું તો તમે મજેથી બન્યું છે… તેની ખાતરી શી? રાજાએ કહ્યું… કહ્યું મહારાજ હું જ્યારે… ત્યારે… થઈ ગયું. તેણે મને કહ્યું 'એકલને… મારી સાડી રહી ગઈ છે તે લઈ આવ!' હું જ્યારે પાસે આવ્યો એટલે બધા ઊભી ગયેલા. હું… તે સાડી લઈ ગયો. અને રાણીએ તે સાડી ઓળખી… તે સાડી અગિયાર… 'હા… હું તે સાડી ઓળખવા ભૂલી ગયો હતો.'… અને… હજાર રૂપિયા ઇનામમાં…

રાજાએ ત્રીજા બ્રાહ્મણને… તેણે કહ્યું 'આપ આપની… બોલાવો. તે… વાતો કરશે.' રાજાએ… બોલાવી… કરીને રાજા… પર ખુશ થઈ ગયો…

નીકળ્યા હતા. તેજ મારી કુંવરીને બચાવી. આ ને બદલ તને બે હજાર રૂપિયા ઇનામ.

ઓમટ નાના બાળની વારી આવ્યું ત્યારે કહ્યું કુ ઢઢ ભૂખ્યાને રોટી ખવડાવવા ગયો. [illegible] પૂરી ન થી થાય. તેમો પણ બીઇમ હતા [illegible]. તેમને કારણ પૂછ્યું ત્યારે જ કહ્યું કે અમારી વધ ખડ માટે નકરાર પાણી હતી. [illegible] ગયા જેટલી અમારી નકસાર ખડી ગઇ. હું તમ્નાથી ડરી ગયો ન. નહિ અને કહ્યું કે અને તો અત્યારે શાળ થયો છે. [illegible] ચાપડા જોઇના હતા. તે અને અહીં જ મળી ગયા. અત્યારે રાજા તેમાં અગ્યાર પકડાવવામાં છે. આ વાત સાંભળી તેમો ગભરાયા અને તેના જીવ બચાવવા કહ્યું. તેમણે મને એક વાત આપી અને કહ્યું કે તમ આને ધૂપ કરશો જેટલી સો ચાપડા બહાર થઇ જશે. પણ પાછ અમારો જીવ બચાવો. તે મેં તેમને છોડી મૂકયા. [illegible] અને ધૂપ આપ્યો. રાજાએ પાસ ધૂપ કરવા કહ્યું. નાના બાળક વાળાની જેવો ધૂપ કર્યો જેટલી દરવાજાએ સો ચાપડા બહાર થઇ ગયા. આ જોઇને તો રાજા ઠેલ પામી ગયા અને તેને ૩૦૦૦ હજાર રૂપિયા ઇનામ આપ્યું.

આ પછી ચારે બાળકો પોતાના વતન ગયા અને તેમની પત્નીઓ સાથે આનંદથી રહેવા લાગ્યા.

<u>પાર્વતી જી</u>

રામપુર નામ શહેરમાં એક શેઠ રહેતા હતા. તેમનું નામ ધનસુખ શેઠ. શેઠની સાત પત્ની હતી. પરંતુ [illegible] બાળક હતા [illegible] જે બાળક દેવની ગુરુ [illegible] શેઠને એક જ કરી હતી. શેઠની ઉંમર થતા [illegible] તેમને પુત્રપ્રાપ્ત થયો નહીં. શેઠની દીકરી દરરોજ ભગવાનને

પ્રાર્થના કરે કે, હે ભગવાન તું મને એક બાળક આપજે. પોતાના મિત્રને ફરીથી જ યાદ કર્યો ભગવાન નહીં તો પછી એની ગમે તેમ હોય પણ શેઠને ૧૦ વરસ તેમને ત્યાં પુત્રી જન્મ થયો તે શેઠ અને છોકરી બંને ખૂબ ખુશ થયા.

બાળકને બાર વરસ વિતવા લાગ્યા. છોકરી અને છોકરો મોટાં થવા લાગ્યા. આ અરસામાં શેઠનાં પત્ની ઉતરી ક- પામ્યાં. મહારાજ-મનસુખ શેઠ પૈસા વગેરે આપી શેઠાણીની ઉત્તરક્રિયા કરાવી.

મનસુખ શેઠની દીકરી પણ દિવસ ને દિવસ મોટી થવા લાગી. શેઠને તેના લગ્નની ફિકર થવા લાગી. વળી પાછું મનસુખ શેઠની વહાર ધાયું અને શેઠને છોકરી પરણાવવામાં મદદ કરી. આ તે રીતે શેઠ પોતાની દીકરી પરણાવી દીધી. આ બાજુ છોકરો પરાભ્યાસ કરતો હતો. શેઠાણી અને દીકરી જવાથી શેઠને રહેવા ખાવાની મુશ્કેલી ઊભી થઈ. મનસુખ વિચાર્યું કે શેઠને રાંધવા કરવાની ખૂબ જ મુશ્કેલી પડે છે. ચાલો તેના દીકરાનાં લગ્ન કરાવી આપીએ.

મનસુખ શેઠ બાળક યોગ્ય કન્યા શોધવા માટે મોકલી આપ્યો. માટે જઈને જુએ તો ક્યાંય જ ના મળ્યું. માટે અપાર અપારી દીકરીને દુઃખમાં નાખવી નથી. મનસુખ તે વડ ભગવાનને ત્યાં આવી પહોંચ્યા. શેઠ કહ્યું 'આવો મહારાજ, કેમ પધારવું થયું.' માટે શેઠને આવવાનું કારણ કહ્યું. શેઠ અને શેઠાણી વિચાર કરવા લાગ્યાં. તેમણે વિચાર કર્યો. મનસુખ શેઠનું ત્યાં ભગવાન જે શું પડે છે ત્યાં બાળક ખૂબ છોકરી ક્યાંય નથી. છોકરી ખાતો મિત્રની બાજુ સાથેની બનીશ લાગીને થયું પરણું તો આ છોકરાને જ પરણું. બીજા કોઈ છોકરા સાથે લગ્ન કરીશ નહીં એ કોઈ મક્કમ રીતે લાગી છે. દીકરાએ પોતાનો વિચાર

પોતાનો વિચાર માતા પિતાને જણાવ્યો. ઇંદિરાનો પણ વિચાર જાણી માતા પિતાએ લગ્નની વાત કબૂલ રાખી અને આઠ દિવસ પછી મનસુખ શેઠને જાન લઈ આવવા કહ્યું.

મનસુખ શેઠ આઠ દિવસ પછી જાન લઈને આવ્યા. પોતા પાસે તો કંઈ પૈસા ટકા પણ નહીં એટલે મહાજને જ કંઈ મદદ કરી તેનાથી પોતાના દીકરાની જાન કાઢી. દીકરાનાં લગ્ન થઈ ગયાં એટલે મનસુખ શેઠને રહેવાની ખુશી થઈ.

શેઠે વહુને કહ્યું, 'ઇંદિરા બેટી' તારા આ બાપના ઘર ધનના ભંડાર ભરેલા નથી. જે કંઈ પૈસા પણ તેમાંથી આછું પાતળું કરીને આપણે તો જીવન ગુજારો ચલાવવાનો છે.' વહુએ કહ્યું 'ફિકર નહીં કરો પિતાજી. હું બધું ઠીક ઠીક સમજુ છું.' વહુનો આ જવાબ સાંભળીને શેઠને શાંતિ વળી. વહુ ગુણ જાણ એવી હતી કે એમ શેઠને ખાતરી થઈ.

આમ થોડાં વરસો ગયાં એટલે શેઠને પોતાનું મૃત્યુ નજીકમાં જ લાગ્યું. શેઠે એક દિવસ પોતાના દીકરાને બોલાવ્યો. તેને પોતાના ઘરના ભોંયરામાં જ ધનના ભંડારો હતા તે બધા દેખાડવામાં આવ્યા. જુદી ઓરડીમાં જુદા જુદા ઓરડા હતા અને તે જુદી જુદી વસ્તુઓથી ભરેલા હતા. એકમાં રોકડા રૂપિયા, બીજામાં ગીની, તો ત્રીજામાં સોનાના ઝુમખા, પાટલા, સોનાની ખુરશી, ટેબલ વગેરે બધું જ હતું. શેઠે કહ્યું 'જો ભુ દીકરા ?' આ બધું ધન મેં જે રીતે વાપર્યું તે જ રીતે વાપરવાનું છે. થોડું થોડું લાગીને આવવું, આ તો રાજાને બતાવવાનું છે નહીં કે આપણી શોભાની. આ બનાવ પછી શેઠ ત્રીજે દિવસમાં મરણ પામ્યા. મહાજનની મદદથી મનસુખ શેઠની ઉત્તરક્રિયા કરવામાં આવી.

મિત્રના અવસાન પછી દીકરી અને વહુ પણ તેમના મિત્રની માફક જીવન જીવવા લાગ્યાં. આમ થાય ઢક્યું હતું પરંતુ સિક્કાઇપણાં શહેરમાં હિન્દુસ્તાનના લોકોની પરિસ્થિતિ જોવા માણસો મોકલ્યા. હિન્દુસ્તાનમાં કેટલું ધન છે તેની તપાસ કરવાનો તેનો આશય હતો.

આ માણસો તો આખા શહેરમાં ખૂબ ફર્યા. ફરી વળ્યાં પણ તેમને ક્યાંય સોનાની થાળી વાટકી ખુરશી ટેબલ જોવા મળ્યાં નહીં. આખર તેઓ મલ્લુમ શેઠના ઘર આગળથી પસાર થતા હતા. શેઠના દીકરાને આ લોકોની ખબર પડી ગઇ હતી. પરંતુ તેણે પોતાનું ધન બતાવી તેમનું અભિમાન ઉતારવાનો ઠીક મોકો જોયો. તેણે પોતાની વહુને બરાબર સમજાવી રાખી.

પેલા લોકો જ્યારે ત્યાંથી પસાર થતા હતા ત્યારે દીકરાએ તેમને આજીજી કરી પધારવા કહ્યું. પેલા લોકોએ વિચાર્યું કે આ ગરીબને ઘરે જવું નકામું છે. પણ પેલાની ખૂબ વિનંતી પછી તેઓ તેમના ઘરમાં ગયા. શેઠની વહુએ તરત જ ચા તૈયાર કરી સોનાના કપ રકાબીમાં મોકલી આપી. પેલા લોકો તો આ જોઇને નવાઇ પામી ગયા કે આ ફકીર જેવાના ઘરમાં સોનાના કપ રકાબી! તેઓ તો આ વિમાસણમાં ચા પીવાનું પણ ભૂલી ગયા. શેઠે તેમને ચા પીવા કહ્યું. ચા પાણી પૂરાં કર્યા પછી તેઓ જ ઉભા થયા. ત્યારે તેણે કહ્યું હવે ભોજન કર્યા વગર થોડું જવાય? ભોજન કરીને જ જજો. તરત જ સારી સારી વાનગીઓ બનાવી ટેબલ અને સોનાની ટેબલ ખુરશી ઉપર બધી વાનગીઓ મોકલી. ટેબલ આ જોઇને તો પેલા મહેમાનો તો આભા બની ગયા.

ભોજન કરી રહ્યા પછી પેલા લોકોએ વાત કરી કે અમે તો હિન્દુસ્તાનનું ધન જોવા આવ્યા. પણ તેમ

તેમાં ખરેખર દર્શન બધાને થતાં જ થયાં.

શેઠે કહ્યું કે તારા રાજાને જો ધન જોઈતું હોય તો ગાડાં મોકલજો. હું ભરી આપીશ.

પેલાએ તો જઈને રાજાને વાત કરી. રાજાએ ગાડાં મોકલ્યાં પણ પેલા વાણિયાનું ધન તો ઘટે જ નહીં. ગાડાં પર ગાડાં ભરાઈને ધન તેમના ઘરમાંથી નીકળવા લાગ્યું. આ જોઈને ગામના મહાજનો આશ્ચર્ય કરવા લાગ્યા. આખા મનસુખ શેઠ આખા ગામનું લાવીને ભરી ગયો અને તેની પાસે આટલું બધું હતું. ખરેખર પૈસા તો બસ જ પચાવી જાણ્યા.

રાજા તો ધનનાં ગાડાં આવતાં જોઈ ચકિત થઈ ગયો. તે તો દોડતો આવી શેઠને ચરણે પડી કહેવા લાગ્યો. 'શેઠ હું રાજા કે તમે?' તો આ રાજ્યની તિજોરી ભરી આપી. આજથી તમે આ રાજ્યના રાજા. પછી તો પેલાં બધાં ખાધું પીધું ને મોજ કરી.

૧. ઘરની વહુને પૂરી વાત કરવી નહીં.

૨. દુશ્મનનો ભરોસો નહીં.

૩. [illegible] હાંસી કરવી નહીં.

ચાર મિત્ર

[illegible] વાણી અંધકાર [illegible] રાજકુમારી [illegible] મજેદાર મિત્રી પૂરવાર થઈ.

બાપની વાત ન માને તો હું પણ તે જાણતું [illegible] પોતાની સ્ત્રીને [illegible] વાત કરી [illegible] તે જેલમાં ગયો. [illegible] રાજાએ સ્ત્રીને [illegible] સ્ત્રીએ કહ્યું [illegible] ભરી પડી. પેલાએ બધી વાત કરી. રાજાએ પોતાની રાણીને બદલ્યા માટે [illegible] આપી [illegible] કર્યાં. પેલાએ [illegible] કર્યા.

કહ્યું કંઈ ને સાંભળ્યું કંઈ

શેઠ મફતલાલ મોતીલાલ ખેતરમાં હળ ચલાવી રહ્યા હતા. ત્યાંથી વટેમાર્ગુ નીકળ્યો. તેણે મફતલાલ પાસે આવીને પૂછ્યું, 'આ બે બળદના ભાવ શું છે તો કહો જરા જણાવો?'

મફતલાલે બળદ ઊભા રાખીને કહ્યું 'આ ધોળો બળદ છે તે હજાર રૂપિયાનો અને કાળો બળદ છે તે બે હજારનો છે.' પેલો મુસાફર વાત પામી ગયો કે અને હસતાં હસતાં જતો રહ્યો.

બપોરે ઘેર ગયા ત્યારે તેની પત્ની ભાત લઈને આવી. થાકયો પાડયો તે જમવા બેઠો. જમતાં જમતાં મફતલાલે બહેરી પત્નીને કહ્યું 'આજે તો એક વટેમાર્ગુએ બળદનો ભાવ પૂછ્યો, અને મેં તેને કહી દીધું કે ધોળો બળદ હજારનો અને કાળો બે હજારનો. બિચારો ભાવ સાંભળીને જ ચાલતો થયો.'

તેની વહુ છણકો કરતી બોલી, 'આમાં મને શું કહો છો? મેં કંઈ થોડી ખીચડી બનાવી છે? ખીચડી તો તમારી મા બનાવી છે.' મફતલાલ હસતાં હસતાં ખાવા લાગ્યા.

વહુ ઘેર આવી ત્યારે તેની સાસુ હાથ ધોઈ રહ્યાં હતાં. તેમની બાજુમાં બેસી વહુએ કહ્યું 'આજે તમારા દીકરાને ખીચડી ખાટી પડી અને મારી ઉપર ગરમ થઈ ગયા.'

ડોસીનું મોં ગુસ્સાથી લાલચોળ થઈ ગયું અને બોલી ઊઠી, 'મેં ક્યારે ચાલ્લો કર્યો મને આય લાગી? હજી તો કેટલા જીવ છે જો નાહ્યું કામ કરું.'

ડોસી હાથ જોવાનું બંધ કરીને ખાટલા પર બેઠેલા ગગડાભાના ડોસા પાસે આવી અને ખૂબ ગુસ્સામાં બોલી, 'મેં આજે ક્યારે ચાલ્લો કર્યો' એ તમારા દીકરાની વહુથી સહન ન થયું કટકું ય બોલી ગઈ. મને સમજાવી દો.'

ડોસાએ હુક્કાની નળી બાજુમાં મૂકીને કહ્યું, 'હવે તું ય ખરી છે ને? મેં ક્યારે નવ ખાધા? મને તો ખબર જ નથી અને તું મારું નામ દે છે.' એટલું કહીને કપડાં સુધારતી તેની દીકરી પાસે ગયો અને બોલી ઊઠ્યો, 'જો ને દીકરી

[illegible]

તારી મા મારા ઉપર જુઠ્ઠું આળ ચઢાવે છે અને કહે છે કે તમે ચોરી છુપીથી તલ ખાધા. હું તો જાણતો ય નથી.

કપડાં સૂકવીને સાડીના પાલવથી હાથ લૂછતી મરક મરક હસતી દિકરી બોલી, 'તે ત્યાં મને શું પૂછો છો બાપા ? તમને જ્યાં મન પડે ત્યાં ગોઠવી દો. મને શું પૂછો છો બાપા ? મને તો જ્યાં તમે મોકલશો ત્યાં હું તો જઈશ.'

આમ ઘરમાં રહેતી પણ ય વ્યક્તિ બહેરી હતી. તેમ છતાં ઘરનું કામ વ્યવસ્થિત ચાલતું હતું.

ર.ગ્રા.

બુધિયાની બુદ્ધી

એક રાજા હતો. તેના નગરમાં સુખ સમૃદ્ધિ ભરપૂર હતી. ત્યાંના લોકો સુખી હતા. રાજા ગરીબ પ્રત્યે દયાભાવ રાખતો હોવાથી ગરીબોનો બેલી કહેવાતો હતો. આ નગરમાં એક બુધિયા નામનો જુવાન રહેતો હતો. તે મજૂરી કરી ગુજરાન ચલાવતો. તેના બાપા ગુજરી ગયા ત્યારે મરતાં મરતાં કહેતા ગયેલા કે 'બેટા બુધિયા બૈરી જાતનો ભરોસો નહીં રાખવો. અને પૂરેપૂરી વાત કરવી નહીં.'

તેના બાપ ગુજરી ગયા પછી એકવાર બુધિયો સાંજે ખેતરથી ઘર આવતો હતો. રસ્તામાં સરોવર આવ્યું. બુધિયો ઊભો રહ્યો. હાથ-પગ ધોવાનું મન થતાં તે સરોવર તરફ ગયો. તેની નજર થોડે દૂર સ્નાન કરી રહેલી રૂપ સુંદરી પર પડી. બુધિયાએ જોયું તો કિનારે ઝાડ નીચે કિંમતી કપડાં અને દાગીના પડ્યા હતા. નવલખો હાર ચળકાટ મારી રહ્યો હતો.

સરોવરમાં સ્નાન કરતી રૂપ સુંદરી તરફ ધ્યાનથી જોઈને બુધિયો મનમાં બોલી ઉઠ્યો 'આ તો રાણી બા છે. અને પેલો...પેલો બાજુના રાજ્યનો રાજા છે અને હવે ગેલ કરે છે.'

હાથ-પગ ધોવાનું માંડીવાળીને બુધિયો ધીમેથી ઝાડ પાસે ગયો અને પેલો ચળકાટ મારતો હાર, રાણીબા અને રાજા ન જુએ તે રીતે સરકાવી લીધો, અને ઘર તરફ ચાલવા લાગ્યો.

ચાલતાં ચાલતાં રસ્તામાં તરબૂચની વાડી આવી. એક તરબૂચ તોડી લીધું અને ઝડપભેર ઘેર આવ્યો. તેની વહુ સનકી તેની રાહ જોઈને બેઠી હતી. બંને બેઠાં બેઠાં તરબૂચ કાપીને ખાવા લાગ્યાં. ત્યારે બુધિયાને પેલો હાર યાદ આવ્યો. ખિસ્સામાંથી કાઢીને તે સનકીને આપ્યો અને કહ્યું કે હું તારા માટે લાવ્યો. હાર સનકી તો રાજીની રેડ થઈ ગઈ અને પૂછ્યું, 'બુધિયા ક્યાંથી લાવ્યો ?'

બુધિયાએ કહ્યું, 'આજ જ્યાંથી લાવ્યો હોઉં ત્યાંથી તારે શી પંચાત? અત્યારે પેટીમાં મૂકી દે કોઈને કહેતી નહીં.'

સનકીએ એ હાર પેટીમાં મૂકી દીધો.

બીજા દિવસે રાજાએ ઢંઢેરો પીટાવ્યો કે જે કોઈ હાર શોધી આપશે તેને સો સોનામહોરો ભેટ આપવામાં આવશે.

વહેલી સવારે બુધિયો ખેતરે ગયો. અને સનકી પાણી ભરવા ચાલી. પાણી ભરતાં ભરતાં તેની બહેનપણી મેનાની સાથે વાતો કરતાં રાજાના ઢંઢેરાની વાત નીકળી ત્યારે સનકીએ કહ્યું 'હાર મળવાનો જ નથી કારણ કે હાર તો મારા ઘરમાં છે.'

મેનાતો જાણી ગઈ અને તેણે રાજાને ફરિયાદ કરી કે 'રાજા હાર મળ્યો' અને સનકીને બોલાવીને સિપાઈઓ સનકીને લઈને રાજદરબારમાં આવ્યા. રાજાએ સનકીને પૂછ્યું, 'સાચું બોલ હાર તારા ઘરમાં છે ? જો જૂઠું બોલીશ તો ચાબુકે ચાબુકે તારું ચામડું કઢાવીશ.'

સનકી તો બીકની મારી બોલી ગઈ કે આ [illegible] કાલે બુધિયો હાર લાવ્યો હતો. અને તે પેટીમાં મૂક્યો છે. રાજાએ બુધિયાને બોલાવવા અને પેટી રાજદરબારમાં હાજર કરવાનું કહ્યું.

થોડા સમયમાં પેટી રાજદરબારમાં રજૂ કરવામાં આવી. બુધિયાને પણ સિપાઈઓ પકડી લાવ્યા.

રાજાએ પેટી ખોલાવી તો અંદર હાર જોવા ન મળ્યો. ત્યારે રાજાએ બુધિયાને ગુસ્સામાં કહ્યું 'બુધિયા તારી વહુએ બધી વાત કરી દીધી છે. તે હાર ક્યાં ગુમ કર્યો ? સાચું સાચું કહી દે નહીંતો તારા ટુકડા કરીશ.'

બુધિયાએ પહેરણના ખિસ્સામાંથી હાર કાઢયો અને કહ્યું: 'મહારાજ, આપને અરજ કરવાની છે કે, હું જાતે આપીને આજ ખાનગીમાં હાર આપી, એક વાત કરવાની હતી પરંતુ તે પહેલાં મારી વહુના પેટમાં વાત ન ટકી અને મને અહીં બંદીને લાવવામાં આવ્યો છે હવે મારે ખાનગી વાત જાહેર કરવી પડશે.

રાજાએ કહ્યું, 'જે કંઈ હોય તે સાચેસાચું કહી દે બુધિયા તેનો ન્યાય કરવામાં આવશે.'

બુધિયાએ હાર સિપાઈને સોંપ્યો અને ખોંખારો ખાઈને બોલ્યો 'મહારાજ, ગઈ કાલે સાંજે હું ખેતરેથી ઘેર આવતો હતો. રસ્તામાં આવતાં તળાવના કાંઠે હાથ-પગ ધોવાનું મન થયું. તળાવમાં જોઉં તો રાણીબા અને કોઈ અજાણ્યો રાજવી એક બીજા પર પાણી છાંટીને ગેલ કરતાં હતાં. મનમાં થયું કે રાજાને વાત કરી દઉં અને રાણીબા કહે કે હું તળાવે ગઈ જ નહોતી તો? એમ તો બુધિયાના રામ જ રમી જાય. એમ વિચાર કરતો હતો ત્યાં કિનારે ઝાડ નીચે રાણીબાનાં કપડાં અને દાગીના પડયા હતા. તેમાંથી હાર લઈ લીધો, અને મનમાં નક્કી કર્યું કે રાજા સાહેબ સાચું ન માને તો આ હાર તળાવના કાંઠેથી લેતો આવ્યો છું. એમ સમજી સાબિતી રૂપે આપવો. આમ આ બધી વાત આપને ખાનગીમાં કહેવાનો હતો પણ હવે આ વાત મારે જાહેરમાં કહેવી પડે છે.' આમ કહીને બુધિયો ચૂપ થયો.

આખા દરબારમાં સન્નાટો વ્યાપી ગયો. રાજાએ રાણીને બોલાવીને પૂછયું. રાણીએ કબૂલી લીધું. રાજાએ બુધિયાને નિર્દોષ જાહેર કરીને છોડી મૂક્યો. અને સો સોનામહોર ભેટ આપી.

રાજાએ રાણીને બદચલન માટે ફારગતી આપી અને ફરીવાર લગ્ન કર્યાં. અને બુધિયાએ પણ બાપની શિખામણ ન માની અને સનડીને વાત કહી, અને સનડીએ ભર્યા દરબારમાં ચોર સાબિત કરવાનો નિષ્ફળ પ્રયત્ન કર્યો હોવાથી, બુધિયાએ તેની સનડીને ફારગતી આપી. અને સો સોનામહોર મળીને બુધિયાએ ફરી લગ્ન કર્યાં.

બાલ વાર્તા ૯

એક રાજવી હતા. એમની પાસે રાજપાટ, ઠાઠમાઠ, ધનદોલત બધું જ હતું. તેમને રૂપરૂપના અંબાર સમાં રાણી પણ હતાં. રાણીને સારા દિવસો રહ્યા હોવાથી રાજાને આનંદનો કોઈ પાર રહ્યો નહોતો. રાજા અને રાણી રાજમહેલથી થોડે આવેલા સરોવરને કાંઠે દરરોજ સાંજે ફરવા જતાં.

એક દિવસે સાંજે ફરતાં ફરતાં રાજા અને રાણી સરોવરને કાંઠે આવીને બેઠાં. સરોવરમાં તરતા હંસને જોઈને રાજાએ રાણીને પૂછ્યું: 'રાણી હંસ શું ચરતા હશે? દાણો કે મોતી?'

રાણીએ કહ્યું કે શરત રાખો કે જે હારે તે ૨૪ વરસ દેશવટે જાય તો જ કહું.

રાજા કબૂલ થયા. ત્યારે રાણીએ હસતાં હસતાં કહ્યું 'આવી દે જમાના ગયા, જ્યારે હંસલા મોતી ચણતા હતા. હવે તો દાણા ચરે છે.'

રાજાએ કહ્યું ખોટી વાત રાણી. હંસ તો હંમેશાં મોતીનો જ ચારો ચરે.

'સારું ત્યારે આ નજીક આવેલા હંસ પાસે હારમાંથી એક મોતી તોડીને નાખો ખબર પડી જશે.'

રાજાએ હારમાંથી એક મોતી તોડીને હંસને નાખ્યું. હંસ ડૂબકી મારીને મોતી પકડવાને બદલે દૂર જતો રહ્યો. રાજાની હાર થઈ. ત્યારે રાણી ખુશ થતાં તાળી પાડીને બોલી ઊઠી 'હવે તો ૨૪ વરસ તમારે દેશવટે જવાનું બરોબર ને?'

રાજા માથું હલાવતાં બોલ્યા 'આમ નહીં, રાજદરબારમાં ન્યાય તોળીએ અને દરબારીઓ જે ન્યાય આપે તે મને મંજૂર છે' કહીને ઘેર આવ્યા.

બીજા દિવસે દરબાર ભરાયો અને ભર્યા દરબારમાં રાજાએ સાંજની બધી વિગત કહી અને ન્યાય આપવા કહ્યું.

દીવાન તથા નગરજનોએ ન્યાય આપ્યો કે હંસ મોતીનો ચારો ચરે, દાણાનો નહીં. રાણીએ દલીલ કરી નહીં અને ન્યાય માટે

માથે ચડાવીને ૨૪ વરસ વનવાસી જીવન માટે ચાલી નીકળીશ. રાજાને પસ્તાવો થયો. રાણીને નહીં જવા કહ્યું પરંતુ રાણી તો વનવાસ માટે ચાલી નીકળ્યા. વનમાં ૨૫ રૂપના અંબારસમા દીકરાનો જન્મ થયો. તેના ગાલ પર લાલ રંગનું લાખું હતું તેથી તેનું નામ લાલબાદશાહ પાડયું. રાજાએ ૧૨ વરસ પછી પોતાની રાણી અને કુંવરની શોધ કરાવી. તે વખતે એક હજામડી પોતાના ડારિયાને લઈને રાજદરબારમાં પહોંચી અને રાજાને કહ્યું કે 'આ તમારો લાલબાદશાહ જંગલમાંથી મળ્યો હતો અને તેને મેં ઉછેર્યો છે. રાજાએ હજામડીના દીકરાને લાલબાદશાહ માની લીધો. અને તેને રાજતિલક કર્યું. બાર વરસ પછી રાજાનું મૃત્યુ થતાં ડારિયો રાજગાદી પર બેઠો. તેના મનમાં સંતોષ થતો ન હતો. તેથી લાલબાદશાહની તપાસ કરવા સિપાઈઓને મોકલ્યા. અને રાજ જ્યોતિષી પાસે મુહૂર્ત કઢાવીને મનમાં નક્કી કર્યું કે લાલબાદશાહ મળી જાય તો સારું મુહૂર્ત જોઈને રાજગાદીએ બેસાડી દેવો. અને સાચા ગાદીના વારસને ગાદી સોંપી દેવી. આ સમયે જ્યોતિષીઓએ ભવિષ્યવાણી ઉચ્ચારતાં કહ્યું કે 'લાલબાદશાહના લગ્ન થશે તે દિવસે જ તેમનું મૃત્યુ થશે.' ડારિયો આ સાંભળીને ચોંકી ગયો. લાલબાદશાહની શોધ સિપાઈઓ કરી લાવ્યા તેમને દરબારમાં હાજર કર્યા. ડારિયાએ બધી વાત કરી અને રાજગાદી પર બેસાડયો. અને લાલબાદશાહનાં ઘડિયા લગ્ન રાજકુંવરી સાથે જોડયાં. લગ્નના દિવસે લાલબાદશાહના મૃત્યુની ડારિયાને ખબર હતી. તેથી તે તેની સાથે જ રહ્યો. અને લાલબાદશાહને ભાણું ન ખાવા દીધું તથા લીલાં દાતણ ન કરવા દીધાં. મરણ પાણી ન પીવા દીધું. જાન ઘેર આવતાં પોતાની ઘોડી પર લાલબાદશાહને બેસાડયા. દરબારમાં પ્રવેશ કરતાં કડાક દરવાજો તૂટી પડે એ બીકે ડારિયાએ ઘોડા પર બેસીને દરવાજો કુદાવ્યો. અને અંદર લઈ ગયો.

અત્યાર સુધી લાલબાદશાહને બચાવ્યો પણ રાતે શું થશે એમ ડારિયો વિચારતો હતો. ડારિયો વરવહુના શયનખંડમાં છાનો છાનો પેસી ગયો. લગ્નની ધમાલથી થાકેલા લાલબાદશાહ અને રાણી સૂઈ ગયાં. પલંગ પર લટકતા મોગરાના ફૂલની માળામાં સાપને જોઈને ડારિયો ચોંકી ઊઠયો. ઝડપથી મ્યાનમાંથી તલવાર કાઢીને નાગનું

ડોકું ઉડાવી દીધું. નાગના લોહીની ધાર સીધી ડારિયાના મુખ પર પડી. લોહી સાફ કરવા જતાં હાથની કોણી લાખાદશાહને વાગી જતાં તે ચડકમ જાગી ગયો. ડારિયાને પોતાના શયનખંડમાં આવેલો જોઈ ગુસ્સે ભરાયેલા લાખાદશાહે ડારિયાની તલવાર પકડી લીધી અને તેના પેટમાં ખોસી દીધી.

મરતાં મરતાં ડારિયાએ કહ્યું, "હે ભગવાન હું સાચો હોઉં તો મને પથ્થરનો બનાવી દે." ડારિયો મરતાં મરતાં બધી વાત લાખાદશાહને કહે છે કે તમને બચાવવા માટે મારે આમ કરવું પડ્યું. ડારિયો જેમ જેમ પોતાની વાત કહેતો ગયો તેમ તેની આકાર પથ્થરનો થતો ગયો. સાચી વાત સાંભળીને લાખાદશાહની આંખમાં આંસુ આવી ગયાં અને પોતાની ભૂલનો પસ્તાવો કરતાં કહ્યું "તમારા મરી પડાવ્યો બદલો મેં સારો આપ્યો નહીં તેથી મારી ભૂલ સુધારવા મને તમને સજીવન કઈ રીતે કરવા તે કહો, તે માટે મારો જાન આપતાં પણ હું અચકાઈશ નહીં."

ડારિયાએ કહ્યું, "તારું પહેલું સંતાન થાય તેની ટચલી આંગળીનું લોહી આ પથ્થર પર છાંટજે, એટલે હું જીવતો થઈશ." આમ કહી ડારિયો જડ પથ્થર બની ગયો.

દિવસો ગણતાં ગણતાં માસ ગયા. અને નવ માસ પછી રાણીના કૂખે પુત્રનો જન્મ થયો. પુત્ર સવા મહિનાનો થતાં લાખાદશાહ અને રાણી કુંવરને સાથે મંદિરમાં રહેલા ડારિયાના પથ્થર પાસે આવ્યાં. પૂજા વિધિ કરીને બાળકની ટચલી આંગળી પર નસ્તર મૂકીને લોહીનાં બે ટીપાં પથ્થર પર નાખતાં પથ્થરનો આકાર બદલાયો અને થોડીવાર પછી ડારિયો આળસ મરડીને ઊભો થયો. આ લાખાદશાહ અને રાણી તેના પગમાં પડ્યાં અને પછી બધાં સુખે રાજ કર્યું.

વૃદ્ધ રાબાઇનો ન્યાય

એક ડોસો હતો તે તેની દીકરીને ત્યાં મહેમાનગતી કરવા જતો હતો. ત્યારે ચાલતાં રસ્તામાં આગળ એક મોટું જંગલ આવ્યું તે જંગલમાં માણસનું લોહી ચાખેલ એક વિકરાળ વાઘ રહેતો હતો. તેણે આજુબાજુના ગામમાંથી ઘણી બાઉન્ભોને ફાડી ખાધી હતી. તેથી એ ગામના સરપંચે સરકારને જાણ કરી. જંગલખાતાના માણસોએ આવીને વાઘને પાંજરામાં પૂરી દીધો અને પાંજરું જંગલમાં મૂકી આવ્યા.

ડોસાને તે જ રસ્તે પોતાની દીકરીને ત્યાં જવાનું હતું. ચાલતાં ચાલતાં જ્યારે વાઘના પાંજરા પાસેથી પસાર થતો હતો ત્યારે પાંજરામાંથી વાઘ બોલ્યો, 'ડોસાબાપા મને આ પાંજરામાંથી છોડાવો તો તારો જેવો ભગવાન પણ નહીં.'

ડોસો ઊભો રહયો અને કહ્યું 'હું તને છોડાવું તો પછી પણ તું મને જ ખાઇ જાય તો ? ત્યારે વાઘ કરગરતાં બોલ્યો ' ડોસાબાપા આપ મને છોડાવો હું તમને પગે પડું છું. તમને નહીં ખાઉં.' ડોસા દયાળુ અને જીવનો ભોળો હતો તેથી દયાને વશ થઇ ડોસાએ વાઘને પાંજરામાંથી છોડી મૂકયો.

વાઘ બહાર આવીને ડોસાને કહેવા લાગ્યો, 'છેલ્લા આઠ દિવસથી હું ભૂખ્યો છું તમો જ કહો હવે હું કયાં જાઉં ? હું તો તને જ ખાવાનો.

ડોસો જાણી ગયો કે પોતાને જ ખાવાની વાત વાઘ કરી રહયો છે. ડોસાએ કહ્યું જુઓ વાઘભાઇ તમારે મને ખાવો હોય તો ખાઇ જજો. પણ આપણે પેલા નદી કિનારે ગધાડો ચરે છે તેની પાસે ન્યાય કરાવીએ. પછી તારે મને ખાવો હોય તો ખાજે.

બંને ગધેડા પાસે ગયા અને ગધેડાભાઇને પોતાની વાત કરી. ત્યારે ગધેડાએ પોતાના દુઃખની વાત કરતા કહ્યું જો ભાઇ હું જ્યારે નાનો હતો ત્યારે મારો માલિક મને લીલું ઘાસ ખવડાવતો અને પછી ધીમે ધીમે થોડું વજન પણ ઉપડાવવા લાગ્યો. પછી મોટો થયો ત્યારે તનતોડ મહેનત મારી પાસે કરાવી અને આપવામાં શું આપે ખબર છે ? કુસકી અને ડાભમાં ઉપાડવાની ઈંટો ભાર કરતાં કરતાં મારું શરીર

ખલાસ થઇ ગયું. હું ઘરડો થયો એટલે મને આ નદીને કિનારે છૂટો મૂકી દીધો. માટે વાઘભાઇ મારું તો એ જ કહેવાનું કે આપણે માનવને તો ખાઇ જ જવાનો.

ડોસો કરગરતાં બોલ્યો વાઘભાઇ પેલો સામે બળદ દેખાય છે. ચાલ તેની પાસે ન્યાય કરાવીએ પછી તું ખાઇ જજે. અને બળદ પાસે પહોંચ્યા અને બધી વાત કરી. બળદ કહે જો ભાઇ હું મારી જ વાત તમને કહું. જ્યારે મને ગાયમાતાએ જન્મ આપ્યો ત્યારે પેલા ઘરધણીએ બચપણમાં એવી રીતે ઉછેર્યો કે વાત જ ન કરશો. મારી ઉંમર જેમ ધીમે મોટી થતી ગઇ ત્યારે મને પહેલાં તો ગાડાએ જોડી જોયો. મને તો ફાવી ગયું. મેં તો સરસ સારું ચાલવાનું શરૂ કરી દીધું એટલે મને હળએ જોડયો. હળમાં પણ સારું ચાલવા લાગ્યો પછી મને હવે જોડી દીધો. પછી હું ઘરડો થયો ત્યારે મારી નાથ કાઢીને આ નદી કિનારે મૂકી ગયા. તેથી વાઘભાઇ મારું માનવું છે કે માનવને તો ખાઇ જવો એ જ ઉપાય છે.

દૂર ઝાડ બેઠેલા વાંદરાને જોઇને ડોસો બોલ્યો. જુઓ વાઘભાઇ પેલા વાંદરા પાસે છેલ્લો ન્યાય કરાવીએ. ત્યાર પછી તારે ખાઇ જવો હોય તો ખાઇ જજે. વાઘ કબૂલ થયો અને વાંદરાભાઇ પાસે જઇને બધી વાત કરી ત્યારબાદ વાંદરાભાઇએ કહ્યું, "જુઓ ભાઇ હું એમ ને એમ ન્યાય કરી શકતો નથી. મને એ પીંજરા પાસે લઇ જાવ. જેથી મને ખબર પડે કે કેવી રીતે બન્યું હતું ડોસો, વાંદરાભાઇ અને વાઘ ત્રણે પીંજરા પાસે આવ્યા. વાઘભાઇએ વાંદરાભાઇને કહેવા લાગ્યા તમે કેવી રીતે આ પીંજરામાં પૂરાયા હતા તે મારે જાણવું પડશે માટે તમે અંદર જઇને ખડ ખડક લગાવી બતાવો. એટલે હું જાણી લઉં કે શી હકીકત હતી. વાઘભાઇ તો પીંજરામાં ગયા, એટલે વાંદરાભાઇએ તરત પીંજરાનો દરવાજો બંધ કરી દીધો. અને કહ્યું "વાઘભાઇ મારી પાસે તો આ ન્યાય છે. ઠીક" પછી ડોસાને કહ્યું કે "જાવ સુખેથી તમારી દીકરીને ત્યાં મહેમાનગતી કરી આવો" એમ કહી વાંદરાભાઇ છલાંગ મારી ઝાડ પર ચઢી ગયા અને ડોસો હાશનો દમ ભર્યો ને ચાલવા લાગ્યો.

સાધુ બાવાની વાર્તા

ગોવિંદજી શામળભાઇ સવાભિયા રાઠોડ

એક ઠાકોર હતા. તેમને સાત દીકરા હતા.

તેમની મા જો કે તે સાતે ભાઇ શિકાર કરવા જંગલમાં જાય. એટલે એક દિવસ માને કહ્યું કે અમે તો શિકાર કરવા જઇએ છીએ પણ અહીં કોઇ ઘર આંગણ આવે તો તેમને ભીખ તમો જ આપજો. અમારી સાતે વહુઓથી કોઇને આપવા દેશો નહીં એમ કહી સાતે ભાઇ જંગલમાં શિકાર કરવા ગયા. એટલે એક સાધુ બાવો ભીખ માગવા આવ્યો. એટલે ડોશીમા સીધુ લઇને તેને આપવા બારણે આવી. એટલે સાધુ બાવો કહે કે અરે બાઇ તુમારા હાથકી ભીખ નહીં ચલેગા. જો તુમારે ભીખ દેના હો તો તુમારી કોઇ બહુકા હાથ કી ચલેગા નહીં તો મા ચલા. એટલે ડોશીમા કહે બો બાબા તે લઇજા. એટલે ઘરમાં જઇને એક વહુને કહ્યું કે આ સીધુ પેલા સાધુ બાવાને આપી આવ. એટલે એક વહુ સીધુ લઇ બહાર આપવા આવી. એટલે સાધુ કહે મા તમારા બારણાના ઉંબરથી બહાર આવ આવો. ત્યારે તે વહુ જરા બહાર આવી એટલે સાધુએ તેને ઉપાડી રસ્તા દીધી અને એક ખૂબ મારી તેની માખી બનાવી ઝોળીમાં ઘાલી ચાલવા માંડ્યું. એટલે સાસુ અને બીજી વહુઓ જોતી રહી. અને હવે શું કરવું તે વિચાર કરવા લાગી કે અમારા ધણીઓ આવશે તો તેમને શો જવાબ આપીશું. ડોશી કહે કે હું પણ શું જવાબ આપીશ. એમ કરતાં સાંજ પડી અને બધા ભાઇઓ શિકારથી પાછા આવ્યા. એટલે બધી વહુઓએ એક લોટામાં પાણી લઇને નહીં આપી એટલે તે વિચાર કરે કે મારી વહુ ક્યાં ગઇ હશે. તે પૂછવા તેની મા પાસે ગયો અને માને પૂછે રે મા મારી વહુ ક્યાં ગઇ કે મારા માટે પાણી નહીં લાવી. એટલે મા કહે ભાઇ મારી જીભ ઉપડતી નથી. કારણ કે તમોએ કહ્યું કે કોઇ બીજાને આપવા ના

તું જ ભીખ આપજે પણ આ તો ભાઇ બહુ બબ્બી કે હું લઇશ
ગઇ પણ સાધુ બાવો કહે કે હું તમારા ઘરની ભીખ નહીં
લઉં. નહીં તો હું ચાલ્યો. એટલે ઘરનાં તમારી વહુએ કહ્યું તેને
આપવા ગઇ. એવી તેને સાધુએ ખૂબ મારીને ભગાડી ગાળો દઇ લઇ
ગયો. ત્યારે તે છોકરી કહે કે મા હું હવે તેને લેવા જાઉં
છું ખુશીથી રહીશ તો આવીશ નહીં તો નહીં એમ કહી મા
પાસે વિદાય માગી. પછી તેના બીજા ભાઇ પાસે રજા માગવા ગ
ગયો કે ભાઇ હું તો વહુને લેવા જાઉં છું જીવતો રહીશ તો
આવીશ નહીં તો કંઇ નહીં. ત્યારે તે ભાઇ કહે ભાઇ મારે
સાથ આવવા દેજો. સાથ ફિકર રાખવા જઇએ અમે આવ્યા. વખતે
તું પકડી જાય તે ઠીક નહીં. માટે હું પણ સાથ આવું. એટલે
બીજા ભાઇ પાસે ગયા તે પણ કે હું પણ સાથ આવું. એમ કરી
બીજા પાસે ગયા તે પણ કહે કે હું પણ સાથ આવું એમ કરીને
સાતે ય ભાઇ તૈયાર થયા અને જવાની તૈયારી કરી એટલે
તેમની એક ભાઇની વહુ એક ભાઇને જવાની ના પાડી. પણ
ભાઇ કંઇ માને. ભાભીએ હઠ લીધી ત્યારે કહ્યું કે તમારે જવું
હોય તો મને છૂટી કરી આપી જાઓ. નહીં તો હું આપઘાત
કરી મરી જઇશ. એટલે તે ભાઇએ તેની વખત સોગંદ કરી
છૂટી કરી આપી ગયો અને બધા ભાઇઓ કે પછી ચાલવા માંડયું
જતાં જતાં ખૂબ દૂર એક બાવાની ડોશીની વાડી આવી ત્યાં
જઇને ઉતારો કીધો પછી બાવાએ ડોશીને પૂછવા લાગ્યા કે
ડોશીમા ડોશીમા આ તરફ કોઇ સાધુ સ્ત્રીને લઇ જતાં
જોયો છે. એટલે બાવા કહે ભાઇ લાવ્યો છે તે જોયો છે પણ
તેને તમે શું કરવાના. તે સાધુ બહુ જાદુવાળો છે. ત્યારે બધા
ભાઇ કહે કે અમે તેની સાથ લડીને અમારી વહુ લઇશું. પણ
અમોને બતાવો. બાવાએ કહ્યું હું દેખાડીશ જ પેલા બાવાની પાસે
જઇને પછી તમારી ફુલારી કિલ્લાને ત્યાં લઇ જાઉં છું ત્યાં
તે સાધુ રહે છે. ત્યાં જ એક તેનો બગીચો છે. ત્યાં સાધુ
રહે છે. પણ અહીંથી એક ગાઉ દૂર છે ત્યાં ન જાય કરવા.

જાય છે, અને તે ફરી પકડી જ રહે છે. અને તે સાધુ સાચ્ચું [illegible]
છે. માટે તમે હમણાં અહીં રહો અને કાલે સવારે તે સાધુ તપ
કરવા જાય પછી જઈને લઈ આવજો. [illegible] બધા ભાઈ કહે કે
અરે તે સાધુ શું કરવાનો છે માટે ચાલો હમણાં જ આવો તો
વહુને લઈને જ પછી આરામ કરીશું. એમ કહી બધા ભાઈ ઘોડા
પર બેસીને જાય છે. તે સાધુજી સમાધી ચઢાવી [illegible] એટલે
તેને ઘરની ખબર પડી ગઈ કે ફરીને લેવા આવેલા છે. એટલે
સાધુજી ત્યાંથી ચાલવા માંડ્યું અને ઘરે આવ્યો. વટેમાર્ગુ તો
વહુને લઈને ચાલી જતા તળાવની પાળ પર જતા જોયા. એટલે
સાધુ તેમની પછવાડે દોડ્યો. એટલે બધા ભાઈઓએ વિચાર્યું કે
એક સાધુ અને આપણ સાત જણ ચોરની જેમ નાસી જઈએ. માટે
ઊભા રહો સાધુને અહીં જ ઠાર કરીએ. વટેમાર્ગુ સાધુ આવ્યો
અને [illegible] કહ્યું [illegible] તો [illegible]. એમ કહી [illegible] હાથમાં
લઈ ફૂંકીને નાખ્યો તો બધા ભાઈ તળાવની પાળ [illegible] થયા
અને ઘોડાને [illegible] અને વહુને લઈને ચાલ્યો. સાધુ
ઘરે રહેવા લાગ્યો. [illegible] ઘરે એક બાઈની વહુને એક છોકરો
થયો. એટલે તે નિશાળે ભણવા જાય. એટલે ગામનાં લોકો છોકરાને
તેને મારે. અને ગાળો દેવા માંડી અને કહ્યું કે જા સાલા [illegible]
બાપની [illegible] શું થયું છે. એટલે છોકરો ત્યાંથી તે ઘરે
આવ્યો અને મા ને કહે કે મા મારા બાપ અને કાકા ક્યાં ગયા ?
ત્યારે માએ કહ્યું કે ત્યારે તેની શું જરૂર છે. [illegible]
નિશાળમાં બહુ [illegible] છે કે [illegible]. એટલે શું [illegible] જ [illegible]
જો નહીં કહું તો હું ભણવા નહીં જઉં. [illegible] કહ્યું ત્યારે
તેની માએ કહ્યું કે તારા [illegible] કાકાને એક સાધુ [illegible] ગયો
છે તેને શોધવા ગયા છે. તેને બહુ વરસ થયાં પણ હજી તેમનો
પત્તો નથી. એટલે છોકરો કહે કે [illegible] હું પણ શોધવા જાઉં
ત્યારે મા કહે કે [illegible] તું હજી [illegible] છે માટે તું ના જઈશ પણ
છોકરાએ માન્યું નહીં અને એક ઘોડા પર બેસીને રવાના થયો.
જતાં જતાં [illegible] ડોશીનું ઘર આવ્યું ત્યાં ઊભો. અને [illegible]

કહેવા લાગ્યો કે પૂર્વે કોઈ વખત ત્યાં સાત ભાઈઓ આવ્યા
હતા ? અને તે ક્યાં ગયા ? ત્યારે ડોશીમા કહે કે તે ભાઈ
સાત આઠ થી ડા પર [illegible] આવ્યા [illegible] [illegible] તે [illegible]
પાળ ઉપર જ ઝાડ છે તે થયા છે અને [illegible] [illegible] જ
[illegible] છે તે થોડા. ત્યારે છોકરો કહે કે એ ડોશીમા [illegible] ત્યારે
ડોશીમાએ કહ્યું કે ઝાડ એના સાચુ [illegible] રહે છે [illegible] [illegible]
સાચુ બહુ [illegible] છે ત્યારે છોકરો કહે કે ડોશીમા હું
આપને ત્યાં રહેવાનો છું ડોશીમાએ કહ્યું રહેજે છોકરો [illegible]
[illegible] ચાકરી કરવા લાગ્યો. ડોશીમા દરરોજ [illegible] [illegible] પાસે
[illegible] સહન જાય છે [illegible] છોકરા એ કહ્યું કે ડોશીમા [illegible]
જરા [illegible] સાચુ [illegible] [illegible] પૂછી [illegible] [illegible] ડોશીમા
કહે કે ત્યારે શું કામ છે [illegible] છોકરો કહે કે [illegible] [illegible]
[illegible] ઝાડ છે તે મારા [illegible] [illegible] [illegible] છે [illegible] હું [illegible] માટે
આવ્યો છું માટે [illegible] [illegible] કરવો [illegible] [illegible] [illegible] દિવસ
થયા છે. મારે ઘરે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] કહે [illegible] હું [illegible] પૂછી [illegible] છું. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] પાસે ગઈ અને પછી [illegible] [illegible] તે [illegible] કહ્યું
કે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] મૂકીને [illegible] કરવા જાય છે
ની. કોઈ દિવસ નહિ જ કોઈમ મારી [illegible] તે [illegible]
[illegible] થયું કે [illegible] [illegible] [illegible] માટે [illegible] હું [illegible] [illegible] [illegible] તે
કહે [illegible] ત્યારે હું તેને પૂછી [illegible] [illegible] [illegible] કરી [illegible]
ઘરે આવી, અને છોકરાએ કહ્યું કે [illegible] [illegible] હું [illegible]
[illegible] છું તે પૂછી [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] છે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] છે [illegible] પર
[illegible] [illegible] ઝાડ છે અને ઝાડ ઉપર [illegible] [illegible] [illegible] છે
તે [illegible] [illegible] છે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ની [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ની
[illegible] [illegible] [illegible] અને કહ્યું [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
છોકરાએ કહ્યું કે [illegible] [illegible] [illegible] છે ત્યારે જ [illegible] [illegible]

હોય તેમ કહ્યું ત્યારે છોકરો કહે હું જાઉં છું. તેમ કહી છોકરો
ઘોડા પર સવાર થયો. અને દરિયાનો રસ્તો લીધો. ઘણા
દિવસ દરિયા કિનારે આવી પહોંચ્યો અને ત્યાંનો વિચાર કરે છે
કે અહીં કોણ હશે ને જાણે અહીં એક મગરમચ્છ આવ્યો. તેમ
પાણીમાં રહેતી ... ને ગભરાતી ગભરાતી કિનારે આવી પહોંચ્યો. પછી
છોકરાએ કહ્યું. મગરમચ્છ તું મને કેમ નડે છે. ત્યારે મગર
કહ્યું કે ભાઈ મને પેટમાં બહુ દુઃખ છે. તેથી હું નડું છું
ત્યારે છોકરાએ કહ્યું કે તું મને પેલા દ્વીપ પર લઈ જાય તો
તારું દુઃખ મટાડું. ત્યારે મગર કહે તું મારી ઉપર બેસી જા.
પછી છોકરો બેસી ગયો અને મગર દરિયામાં ચાલવા માંડ્યો અને
દ્વીપ આવ્યો ત્યાં છોકરો ઉતરી ગયો અને કહ્યું તમે અહીં
ઊભા રહેજો હું જમવા જાઉં છું પછી તમને મટાડીશ. છોકરો
તે ઝાડ ઉપર ચડ્યો અને પેલી પાકેલું પાંદડું નીચે નાખ્યું. પછી
મગરને કહ્યું ખાઓ અને પેટ પાર થઈ જશે. પછી મટાડું ત્યારે
મગર આ પાર થઈ આવ્યો અને પછી કહ્યું આ ઊભી રહી. તેમ
કરીને પેલા પરીરાણીના પોપટને મારીને પાંખ મારી નાખી છે.
પછી મગરને ખબર પડે કે કોઈએ પાકેલું પાંદડું મારું તોડી
નાખી નાખ્યું છે. પછી પરીની સાથે ત્યાં આવી પહોંચ્યો અને
પેલા છોકરાને કહે કે ભાઈ આ પોપટને શું કર્યા પાર છે તારે
જ જોઈએ તે મારી પાસે માગી લે. પણ આમ છોકરો મારો છોકરો
કહે કે આ મગરને પેટમાં દુઃખ છે તે મટાડ. ત્યારે હું છોડી
મૂકું. ત્યારે પરી કહે કે આ મગરમચ્છ પેટ અમૃતની પેટી ગળી
ગયો છે તેથી તેને પેટમાં દુઃખ છે. તે પેટી કાઢો તો દુઃખવું
બંધ થઈ જાય. પછી છોકરો મગરને કહે કે મગરમચ્છ તારા
પેટમાં અમૃતની પેટી છે તે પેટી કાઢું તો દુઃખવું બંધ થઈ જાય.
મગર કહે કે ભાઈ આ પેટી તું જ લઈ જા. હું તને જ આપું
બીજાને શું કરવા આપું. તેં જ મારું દુઃખ મટાડ્યું છે. તેમ
કહીને અમૃતની પેટી કાઢીને છોકરાને આપી. પછી છોકરો
કહે સાહુ ભાઈ જ ત્યાંની પાળ ઉપર ઝાડ છે તેને જ બાંધવું

હતાં તેમાં બનાવ્યાં. તો પોપટને જોવાનો છે હું? એટલે સાધુએ મૂંગે મોઢે તેને સોનાનાં કર્યાં પછી કહ્યું કે તેમાં ઘોડા ક્યાં છે. તો પછી બાવાએ મંત્રભણી બાજરીના ઘોડા બનાવ્યા. પછી પોપટને મૂકી નાખ્યો અને પછી ઘોડા સહેજ ચાલ્યો અને તેના ડાકા પાસે ગયો ને એને કહ્યું કે ચાલો મારી સાથે. ત્યારે તેનો ડાકો કહે કે અહીં સાધુ બાવા બહુ જાદુવાળો છે તે બધાંની બધાંને નાંખ્યાં કે બનાવે છે માટે હું નહીં આવું [illegible] છોકરાએ કહ્યું તે સાધુને તો [illegible] ક્યાં રહ્યો તે મારી નાખ્યો છે પોપટ અને તેનું પાંજરું તે કાપ્યા [illegible] પડ્યું છે. તેની ચાલો એટલે તે બહુ તેની સાથે [illegible] ઘોડે [illegible] પાછો [illegible] બનાવ્યા તે તો [illegible] અને [illegible] નીચે [illegible] તૈયાર કરવા બેઠા. એટલે પહેલાં કહ્યું છોકરો તેની [illegible] સહેજ [illegible] છે. ત્યાં તો પેલા તૈયાર કરે છે આ છોકરો [illegible] બહુ [illegible] જાય છે માટે [illegible] કહીને [illegible] મારી નાખ્યો. અને પછી બહુ [illegible] કરતા [illegible] પોતાને ઘેર પાછો ચાલ્યા. એટલે તેને [illegible] કહેવા લાગી કે [illegible] ખાટ [illegible] છોકરો ચાલ્યો [illegible] તે [illegible]? [illegible] તે ઘોડાએ પૂછ્યું કે તે કોણ હતો. ત્યારે તો તેની [illegible] કહ્યું કે તે [illegible] છોકરો જ છે. ત્યારે તે ડોકો [illegible] કે [illegible] તે [illegible] શું છે કે [illegible] ઘોડો [illegible] અને મારી નાખ્યો. [illegible] કહી [illegible] રહેવા લાગ્યા [illegible] છોકરાનો જીવ [illegible] ગયો [illegible] એટલે તેને [illegible] તે સાજો થઈ અને [illegible] બેઠો થયો [illegible] તેને નહીં તું ગયો ત્યાં જ બેસી રહ્યો. એટલે [illegible] તૈયાર કર્યો કે ચાલો [illegible] થઈ ગયું તે થઈ ગયું [illegible] લઈ ચાલો અને [illegible] [illegible] નો [illegible] જીવ [illegible] પડે [illegible] કરી [illegible] છોકરો બેઠો બેઠો જોયા કરે. એટલે [illegible]

ચમળી પડખા અને ઉપાડી લઈ ઘેર આવી અને તેને [illegible] કરીને સાજો કર્યો પછી આમ જુએ તેમના સામ્રાજ્યમાં ખૂબ આનંદ થઈ ગયો વાર્તા કહેવું જોઈએ.

ચકલા અને ચકલીની વાર્તા

ગોવિંદજી હાજાભાઈ નાકાણીયા રાજકોટ

એક રાજા હતો તે તેના વજીર સાથે જંગલમાં શિકાર કરવા ગયેલ. શિકાર કરવા અર્થે રાજાને ખૂબ તરસ લાગેલ રાજા કહે વજીર અમને ખૂબ તરસ લાગી છે માટે અમને કોઈ જગ્યાએથી પાણી પાઓ. ત્યારે વજીર થોડો આગળ ચાલ્યો જોયું તો એક જગ્યાએ ઝાડ ઉપરથી ટીપે ટીપે પાણી પડતું. તે જોઈ ગયા અને પાણી ભરવા લોટો મુકવામાં આવ્યો. [illegible] ઉપર એક ચકલી બેઠી તે તેના જોવામાં આવ્યું તે ત્યાં જઈને જુએ છે તો [illegible] તેને પાણી સમજી મુક્યો [illegible] [illegible] પાણી ડાળીએ ડાળેથી ભરેલો આવ્યો. [illegible] પાણી ડાળી [illegible] પૂર્ણપણે ડાળેથી ભરેલો [illegible] પાણી ડાળીએ રાજા પાસે આવ્યો. [illegible] રાજા કહે કે [illegible] ? તો વજીર કહે [illegible] પાણી ? હું તો [illegible] પાણી ડાળી [illegible] રાજા કહે [illegible] માટે [illegible] વજીર [illegible] રાજાને [illegible] પાસે લઈ આવ્યો. રાજા [illegible] ત્યાં [illegible] ડાળેથી ભરેલાવાળો પાણી જોઈ. [illegible] રાજા [illegible] કહે આ શું છે ? આ પાણી [illegible] વજીર પાણી ડાળી [illegible] પૂર્ણપણે [illegible]. [illegible] તો [illegible] રાજા કહે કે આ [illegible] વજીર પાણી [illegible] કરી [illegible] હું [illegible]

માટે તેણે આવી તપાસ કરેલ હતી કે તે પાછા આવી. પછી જ આગળ વધે

જવાબ: પહેલે વજીર ચો ક પર બેસી તપાસ કરવા ચાલ્યો. તે તપાસ કરતો કરતો એક ગામ પાસે આવ્યો. ત્યાં આગળ એક ગામ પહેલે કુવામાં એક નાળીયેર છે અને જો હવે તે બનાવી છે એક બનાવના આધારે કહ્યું: પહેલે વજીર ત્યારી પછી બધા એને કુવા પાસે આવ્યો અને બધી હકીકત શહેર કહીને રહ્યા હતું કે કોઈ બનાવની એક કો રહું હાથ છે પણ ઉતરું એમ છે કહ્યું ત્યારે તું બધી હકીકત એક. કહી રાજા કુવામાં ઉતર્યો અને વજીર કો રહું પકડી રહ્યો છે પહેલાં કુવામાં હો એક પર. એક ચકલો અને ચકલી માળામાં ચકલી ચકલાને કહે. ચકલા ચકલાને વાર્તા કહે. ત્યારે ચકલો કહે કે વાત કહું કે પરણીને કહું ત્યારે ચકલો કહે પરણીને જ કહેજે પહેલા ચકલો કહે કે આ કુવામાં રાજા ઉતર્યો છે એમ રાજા ઉપર આવતું આ કો હતો છૂટો પડવાનો છે અને રાજા તથા નાળીયેર અને પરી જવાનો છે. ક નાળીયેરમાં રાજા ફરીથી એમ

એક કહી ચકલો અને ચકલી ઉડી ગયા

ચાલો. કાલ કહેજું એમ કરી જતાં રહ્યાંકે વજીર વિચારમાં પડ્યો આ વાત ખરી હશે કે બેટા? પહેલે બીજે દિવસે પાછા તે જ ટો કહ્યા ઉપર ચકલી અને ચકલો આવ્યા અને ચકલી ચકલાને કહે ચકલા ચકલા વાર્તા કહેજે પહેલે ચકલો કહે કે પરણીને કહું. ચકલી કહે પરણીને જ કહેજે તે ચકલો કહે કે કહેવા રાજા આવવાથી વાર્તા તો પાણી જતાં એક તો નાળી લાકડી જો નાખીને પાછા અને તે તેમાં રાજા જઈ તો પરી જશે એક નાળ એમ કરવાનો છે. ચાલ કાલ કહેજું એમ કહી ચકલો અને ચકલી ઉડી ગયા તે સાંભળી વજીર વિચાર કર ઉભા થયું હું થઈ ગયો. પહેલે બીજે દિવસે ચકલી અને ચકલો આવ્યા અને તે જ ટોડલા પર બેસીને ચકલી કહે કે ચકલા વાત કહેજે ચકલો કહે વીતી કહું કે પરણીને ચકલી કહે તે પરણીને, પહેલે ચકલો કહે કે જો ... આવ્યો

આગળ ચાલવા માંડયું આગળ જતાં રસ્તામાં ડહેલી વાત સુધા એક
સોનાની લાકડી રસ્તા ઉપર પડેલી જોવામાં આવી. પરંતુ વજીર
રાજાને કહ્યું ચાલો આપણે એક સરસ લાકડી છે એક પાળ સુધી
ડોસ આગળ જાય છે એમ કહી અમને થોડા ઠોકાવ્યા પરંતુ લાકડી
પડેલી રહી ગઈ અને તેઓ આગળ નીકળી ગયા. આગળ જતાં વળી
પાછી નદી આવી તે જોઈ વજીર કહે ચાલો રાજાજી આ નદીની
પેલે પાર પહેલા થોડા ઠોની જાય છે. એમ કહી નદીમાં અમને
ખૂબ ઝડપથી થોડા ઠોકાવી મૂક્યા અને નદીની પાળ જતાં ત્યાં
ઊભા ઊભા રહ્યા પરંતુ નદીમાં એકદમ પાણી ઉપર આવી પહોંચ્યું
પણ રાજા અને ભાગડન્યા બની બેઠી ઉતાર પહોંચી જવાથી બચી ગયા.
વળી પાછા તેઓ આગળ ચાલવા લાગ્યા પરંતુ વજીર ફરીથી એક વડ
જોઈને પરંતુ વજીર કહે કે ચાલો રાજાજી આપણે આ વડ મૂકીને
આગળ ડોસ ચાલીએ રાજા કહે કે ચાલો ત્યારે ...
કહી થોડું ઠોકાવી મૂક્યા અને વડથી આગળ નીકળી ગયા.
આગળ નીકળી ગયા પછી તરત જ વડનું એક મોટું ડાળ પડયું પણ
સદ્ભાગ્યે રાજા બચી ગયા. ત્યાંથી આગળ ચાલવા માંડયું પરંતુ પોતાના
મહેલનો દરવાજો આવ્યો પરંતુ વજીર પાછું કહે ચાલો રાજાજી
આ દરવાજો મૂકીને આગળ ડોસ જાય. પરંતુ ત્યાંથી પણ થોડો
ઠોકાવી મૂક્યો અને દરવાજાથી થોડા આગળ ગયા કે તરત જ
દરવાજો ધબ કરતો કે ને પડી ગયો. રાજા કહે જો ત્યારે આપણ
મરી જાત એમ કહી પોતાના મહેલમાં આવ્યા. અને રાત્રે ભાગડન્યા
એક ઓરડામાં સૂતી હતી તેના ચોકઠામાંથી નાગ નીકળ્યો અને
જ્યાં રાજાને કરડવા જાય છે ને વજીર સંતાઈને જોતા હતું
અને એકદમ તલવાર લઈને નાગના કટકા કરી નાખ્યા.
પરંતુ રાજા ઉપર લોહીના છાંટા ઉડયા ત્યાં રાજા એકદમ જાગી
ગયા અને જુએ તો વજીર ઊભો છે અને નાગના કટકા જોયા.
ત્યારે રાજા વજીરને પૂછે કે આટલી મોડી રાતે શું અહીં કર્યું
અને ડોની રજાથી આવ્યો તે કહે વજીર કહે કે ત્યારે
આગળના ભાગમાં રાજા કહે ત્યારે કેવી રીતે બહાર પડી તે કહે.

વજીર કહે આ વાત જો હું કોઈને કહું તો હું પથ્થર થઈ જઈશ માટે આ વાત રહેવા દો. રાજા કહે ગમે તે થાય પણ આ વાત તમને કેમ ખબર પડી તે કહે. ત્યારે વજીરે બધી વાત કરી અને કહ્યું કે જો નાગકન્યાને છોકરી થાય અને તેનો પગ મને લાગે તો હું પાછો જીવતો થઈશ. એટલું કહી વજીર પથ્થર થઈ ગયો. પછી ઘણા ટાઈમે નાગકન્યાને છોકરી થઈ. તે એક નિશાળમાં ભણવા જતી હતી રસ્તામાં તેના પગની ઠોકર એક પથ્થરને વાગી તેથી વજીર પથ્થરનો માણસ થયો અને પછી ખાઈ પીને મોજ કરી.

***

કરસુખ્યાની વાર્તા

ગોહિલજી લાભાભાઈ નાથુભાઈ રાજકોટ

એક ડોશીમાને બે છોકરા હતા. એકનું નામ ખુમો અને બીજાનું નામ કરસુખ્યો હતું. ઘરડાં બાપ મરી ગયા પછી બને ભાઈ વિચાર કરે કે બને ઘેર રહીને શું કરશું. કંઈ પૈસા પણ જોઈએ ને ? અનાજ તો થોડી ઘરની જમીન છે તે પકવીએ પણ પૈસા નથી માટે મોટો ભાઈ ખુમો કહે હું નોકરી કરવા જાઉં અને તું ઘરે માતાને પોસજે અને જમીન ખેડજે. હું પૈસા કમાવી લાવીશ. એમ કહી તે નીકળ્યો અને એક ગામમાં જઈ નોકરી શોધવા ગયો. ત્યાં ઘેર ઘેર પૂછતો ફરે કે કોઈ નોકરીએ રાખો પણ કોઈ રાખે નહીં. અંતમાં એક શેઠને ઘેર જઈ પહોંચ્યો. શેઠ કહ્યું કે નોકરીએ તો રાખું પણ મારી સાથે શરત કર. ત્યારે ખુમો કહે શરત? શેઠ કહે કે જો આખું સોંપ્યું કામ નહીં થાય તો તારા વાંસા ઉપરથી જે પૈસા એટલે કહું એટલી ચામડી કાઢી લઈ અને નોકરીમાંથી કાઢી મૂકું. અને જો હું કામ કરું અને કાઢી મૂકું તો હું પણ આ એટલા પૈસા આપું એવી શરત હોય તો રહી જાઓ કાલે સવારે કામ સોંપીશ. એટલે ખુમો સાંજે ખાઈને સૂઈ રહ્યો. અને સવારે વહેલો ઊઠી પડ્યો. એટલે શેઠ એક હળ તૈયાર કરવા

કહ્યું. અને [illegible] પોટલી [illegible] આપી. અને કહ્યું કે
[illegible] આ ઝાડની જ્યાં [illegible] થઈ જાય ત્યાં [illegible]
[illegible] થઈ જાય અને [illegible] ત્યાં [illegible]
[illegible] ઝાડની [illegible]
[illegible] આપ્યું [illegible]
[illegible] પેલી [illegible]. આ [illegible]
[illegible] ત્યાં [illegible]
[illegible] ઝાડની [illegible]
[illegible]
[illegible]
નહીં [illegible]
[illegible] કહ્યું કે [illegible]
[illegible] કહ્યું કે [illegible] નહીં [illegible]
[illegible] નહીં કહ્યું કે [illegible]
[illegible] નહીં [illegible]
[illegible]
અને [illegible] કહી કે [illegible]
[illegible] ગયું ને [illegible] નહીં [illegible] કહ્યું
કે [illegible]
હું [illegible] કહી [illegible] ત્યાં [illegible] કે
[illegible] પણ [illegible] નહીં જાય છે. [illegible]
[illegible]
[illegible] હું [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] કહ્યું [illegible]
[illegible] કહ્યું કે [illegible] થઈ [illegible]
[illegible] જાય [illegible]
[illegible] ત્યાં [illegible]
[illegible]

નાખજે. અને નહાયેં બાદ એને કસ્તુરીને પાણી પાઈ સારી પેઠે
ખાવજે. એમ કહી કસ્તુરીને પ્રણામ કરી હુ ઠઠ્ઠાકરાને કહ્યું.
થોડે દુરી કસ્તુરી તેની સાથે હવે લઈને ગયો. ખા પછી વિચાર
કર્યો કે આ કસ્તુરી પાણી મરઘાટ કરે. પાણી પ્રણામ કર્યું
લઈને કહું. એમ કરી કસ્તુરીએ તો પરીક્ષાનો મજ ગાયકો
કસ્તુરીને ખારીને સાથે કરી ભાગી હવે હવે ત્યાં જ ઉભું રાખ્યું અને
શેઠજી હતો તે છોકરો પાણી અને કસ્તુરીને થોડે નાખ્યો.
એમ મજેથી કસ્તુરી કઈ પાપ કરે તે તો સાથે લઈ પાણી આપ્યો અને
એને ઊઠને કહ્યું કે કસ્તુરી તો ત્યાં જંગલમાં રહી છે. એમ છોકરો
શેઠજી નાખ્યો પણ પાણી નથી મળ લઈ મન માનની નથી.
માટે હું તો હવે એમ શેઠજી લાવ્યો. શેઠ કહે કે ચાલ એમ
બનાવ્યું કર્યું છે. કસ્તુરી ઊઠને કસ્તુરી પાસે હવે આવેલી હતી
જોયું તો કસ્તુરી મરી ગયેલી. એમ હવે કસ્તુરીના કઈ ગયા
આપણ છે, તે તો જ પાપ તે પાપનું પડે. શેઠ કહ્યું કે પછી
ફેરવી દે આ છોકરાને વચ્ચે નાખી ઉપર ધોઈ નાખ. પછી
કસ્તુરી છોકરાને લઈને નાખી પર ગયો. ત્યાં એક પથ્થર ઉપર
લઈને છોકરાને નાખીને તો તેમને પછાડતા મારતો ન એમ છોકરાને
મારી નાખ્યો કે પછી લઈને ઘેર પાછો એક વાડ ઉપર નાખી
મૂક્યો. શેઠ કહ્યું કે કસ્તુરી છોકરો ક્યાં છે કસ્તુરી
કહે કે પેલી વાડ ઉપર મૂક્યો છું પછી એમ હું જઈ ઉછળ
જોયું તો છોકરો મારેલો વાડ ઉપર મૂક્યો. મેં આ શું
કર્યું ત્યારે કસ્તુરી કહે કે તમે કહ્યું હતું કે નદી પર ધોઈ
નાખજે. પછી શેઠ જે પથ્થર પર નાખ્યો છોકરાને નાખ્યો, એમ
મૂક્યો એવું મારો શું વાંક. શેઠ કહે કે નકામો કસ્તુરી છે.
પણ હવે જ્યારે વાંચ્યા ઉપરનું કહ્યું જેટલું પાપનું નથી લઈ
મારો તો મારું વાંક જાય. એમ કહી શેઠે ફેરવી કહ્યું કે.
કસ્તુરી જા નાગી ભાળીને વિચારી લઈ આવ. આ ભાળવી
મળી જોકી જા એમ વઢેલો ખાખરો. એક પણ ખાતે આજ એક
એમ ત્યારે કસ્તુરી ઊઠને કાજ સારે ગયો કે કસ્તુરી કહે
કે ભાભી સાથ ઊઠ તો ચાલ. આ ગાળનો તેની પાસે ભાળી

શકાણી ગાઢ શાંતિ બેસી ગઈ. ત્યાં તો કરચુઓ કહે કે પાણી પણ સાથ નો . શકાણી કહે કે શું કર છે. ત્યારે કરચુઓ કહે કે મને શક કહ્યું છે કે ઝાડ પણ ત્યાં અને ઝાડ પણ નહીં એમ કહ્યું છે. એમ કરી શકાણીનો પણ ત્યાં આવી સાથ લાવ્યો અને બીજી ગા ઉછી સાથ લાવ્યો અને પછી ગાળી દો ડાળી મૂકી. અને શકને ઘેર આવી પહોંચ્યો ? શક કહે કે આ શું કર્યું. કરચુઓ કહે કે તમે કહ્યું કે ઝાડ પણ ત્યાં અને ઝાડ પણ નહીં. બરાબર છે ની એમ કહીને શક સુતો નો. થયા પણ શું કરવું તેનો નો ખ્યાલ નહીં. શા તાણ ઝાડ લાવી આવી. બીજો છો કરી આવ્યો અને બીજી ઘેરી આવી. એક એમ શું કહું. એક બહુ કામ થાય કે જ જ ના પાણી અને મારો સામ આપ અને ખાસ પકડી બહુ જબરું મોટું કોઈ નો જ મળે. એમ કરી બીજી ફેરા કહ્યું કે આ આ સાથી સામ ઘરે જ મારી સામ મટકા કરચુઓ નો આવી જો ઠામ આવતા મોઢું રહે જવાં ગાળી ખૂબ ચાલવા માંડી. ડાબા કે સાથ ઊંચું નહીં મટકા ખૂબ દૂર જવાં ઝાડ નાં પાણી અંની મોરથી કાંઠા માંડ્યુ મટકા પેટમાં પાણી ભરાયું મટકા રહેલું બંધ થયું. કરચુઓ કહે કે આખું ગામ ભરી ગયું. એમ કરી નદીમાં જ થોડા સાથડાં આજ ત્યાંથી સાથ અને પછી મુકાયું અને પછી ઘેર આવી શક અને કહે કે શક ગાળું નો ભરી ગયું મટકા જ એનું આવ્યો આવ્યો છે. શક કહ્યું કે જે કેમ જાણું કે આ શું ભરી ગયું કરચુઓ કહે કે કેમ નહીં. જ નદીથી જોડ્યું ત્યારથી જ રહેલું રહેતુ નદી સૂકી ગયું ને પછી તે બાજુના કિનારા પર ગયું તો રહેલું બંધ થઈ ગયું મટકા જ આ શું કે ગામ ભરી ગયું. એમ કરીને જ એક નદીમાં જ આળી આવ્યો છે. શક કહે કે આવું શું કરચુઓ છે? ગામલોક ઠેકાણેથી આવી કેમ નહીં થઈ આવ્યો. કરચુઓ કહે કે મને એમ થયું કહ્યું કે શું ગામનું ઠેકાણ થઈ જાઉં મટકા હું નો. એમ જ થઈ ગયો. શક બીજ કહ્યું કહે કે હું પાણી લો કાળે પાણી પાછ સામે જો. જ નદીએ પાણ નહીં? સારું પડશે સમજ. એમ કરી કરચુઓ થોડી સામ

નદીએ આવ્યો. ત્યાં વાંદરાનું પૂછડું ડાળી સાથે વાંદરાએ બાંધી મૂકયો. અને પૂછડાને એક કંઈક વાંકીએ બાંધી રાખ્યો. પછી ખૂબ વાર થઇ પછી શેઠ જોતા જોતા નદી તરફ આવ્યા અને દડકા ઉપરથી જોવા લાગ્યા. પછી કરસુઆએ બૂમ પાડી કે શેઠ દીકરો આપણો વાંદરો આ કંઈ નથી ગયો એ પણ હું પૂછડું પકડી રહ્યો છું. આ વાંદરા મારી ઓછુ નો અહિં વાંક્યો બતાવો આપણ બંને સાથે બળ કરી કાઢીએ. પછી શેઠ દોડતા આવ્યા અને કરસુઆ સાથે વાંદરાનું પૂછડું ખેંચવા લાગ્યા કરસુઆએ કહ્યું કે શેઠ જોરથી ખેંચો. અને કરી બળ જોરથી પૂછડું ખેંચ્યું તો શેઠ નીકર અને ભાઈ ઉંધા પડ્યા. પછી કરસુઆ કહે કે શેઠ અને બંને ઉંધા પડ્યા કે કે શેઠ તો વાંદરાએ મારી નાખ્યો. શેઠ કહે કે રસ્તા કે ભાઈ હું કોઈને વાત નહીં કરતો હું તને સો રૂપિયા આપું. કરસુઆ કહે કે ભલે ભલે સાથે એમ કરી બંને ઘેર આવ્યા. શેઠ ઘેર આવી સો રૂપિયા કરસુઆને આપ્યા. અને કહ્યું કે જા ભાઇ તારે ઘેર જા હવે મારે કામ નથી. તો કરસુઆ કહે કે તારા ખીલા ઉપરનું કહું ... ત્યારે જ હું ઘેર જાઉં ત્યારે શેઠ કહે કે તે ભાઇ પણ હવે જા. પછી કરસુઆએ કહ્યું ... અને ઘેર આવી માએ કહ્યું જો ભાઇ આ શેઠ ... તે હું ... લઇ આવ્યો અને સો રૂપિયા લાવ્યો અને કરી બંને ભાઇ રહ્યા.

ગોવાળિયાની વાર્તા

[illegible]
ધોરણ ૩

એક ડોશીમા હતી તે ડોશીનો સાથે છાણાં વીણવા જાય. છાણાં વીણતાં વીણતાં એક બોરડીનું ઝાડ હતું તે ઝાડ ઉપર એક ગોવાળિયો બોર ખાતો હતો. તેને ડોશી કહે ગોવાળિયા ગોવાળિયા મને થોડાં બોર નાખ. ત્યારે ગોવાળિયો કહે હાથ નાખું કે પગ નાખું. ડોશી કહે પગ જ નાખ. એમ કહી

ગોવાળિયો પૂરી જોર નાખતા જાય કે ઓગીને પણ પડતી
ગયી નીચે પડી તેને કોથળામાં બાંધી ચાલતા થાકયું ત્યાર્યા
કોઈને નરસ લાગી ભટકી કોથળો રસ્તા ઉપર મૂકી ને ભડ
વહેળામાં પાણી પીવા ઉતરી. તેવામાં ભડ ખાલ્લ કરમ ઘણ
જગ્યે ચડી. ભટકે ગોવાળિયાએ પાછું બાંધ્યું. ભટક મૂકી કહે
કોથળામાં કોણ છે. ભરણી ગોવાળિયો કહે ભાઈ મને બહાર
કાઢો પછી તમને વાત કહું. ભટકે પણ પૂછીને કોથળામાંથી
છોડયું. પછી ગોવાળિયો કહે ભાઈ ભડ ડોસી ત્યાં વીંખ્યું મન
પડતી થઈ જાય છે. એમ કહી તે છોકરાને કોથળામાં થોડા
માટીનાં ઢેફાં અને થોડા પથ્થરના કાંકરા નાખ્યા અને કોથળાનું
મોઢું બાંધી દીધું અને ગોવાળિયો નાસી ગયો. ડોસી પાણી પી ને
પાછી આવી કોથળાને પાછળ ભરકા પર લઈને ચાલવા માંડયું.
ચાલતું ચાલતાં કોથળો હાલે અને તેમાંના કાંકરા ખખડાય.
બોલાય. ભટકે ડોસી કહે તું ખુદતા હું ભર છે નાખું ભાર જ કાપી
નાખીશ. એમ કહી ભરકામાં વાગે ત્યારે ડોસી કહે કે હું
હાલી હું ભારે ભાર મને જ કાપી નાખશે એમ બબડાયું તે તેના
ઘરે આવી પહોંચી. ઘરે આવ્યા પછી તેની દીકરીને કહે કે હ
ભટકા તારા માટે ભડ લાવી છું. હાલી હું આ કોથળો છોડીને જો.
ભટકે તેની છોકરી કોથળો છોડીને જૂએ તો અંદર કાંકરા અને
પથ્થર. ભટકે છોકરી કહે મા આમાં તો કાંકરા અને પથ્થર છે.
ત્યારે ડોશીમા કહે કે મને ઊતરી ગયો. હું પાણી પીવા ગઈ ભટક
તે ભાગી ગયો. તેની કોઈ વાત. એમ કહી પાછી ડોસી કોથળો
લઈને બીજે દિવસે છાણાં વીણવા ગઈ અને તે બોરડી ઉપર પૂરી
પણ છોકરો-ગોવાળિયો ભાગે નહીં. બીજે દિવસે ગઈ પણ ના મળે.
એમ કરતાં ઘણા દિવસ ગોવાળિયો કહે કે ચાલ મારી પાછો
દિવસે બોર ખાવા જાઉં. એમ કહી બોરડી ઉપર ચડયો. એક
બોર ખાતા ખાતા ભટકાયું ને ડોસી આવી અને પાછા બોલ્યા ભાગ્ય
કહે કે ગોવાળિયા ગોવાળિયા બોર નાખ નાખ ને ગોવાળિયો
કહે હમ નહીં નાખું. તું મને પકડી જાય છો. ડોસી કહે નહીં લઉં

તારા સમ, બેનો તારી મશ્કરી કરતી હતી. તે શું શું કરી ગયો. હવે નહીં મશ્કરી પાડું. ત્યારે ગોવાળિયો કહે હવે નહીં કે પગ? ડોશી કહે પગ જ નથી ? ગોવાળિયો પગ બોર નાખવા જાય છે કે ડોશી પગ પકડી ગોવાળિયાને બથ્થી પાડ્યો. અને તેને કોથળીમાં ઘાલ્યો અને ચાલતી થઈ. હવે તો નથી મુકું જ નહીં. તે દિવસે મને ઠગી ગયો હવે તને નહીં મુકું એમ કહી ડોશી ઘર આવીને દીકરીને કહ્યું બેટા આ કોથળામાં છે તેનું શાક કરજે. એમ કહી તે ડોશી છાણાં વીણવા ગઈ. એટલે તેની દીકરીએ કોથળો છોડ્યો તો અંદરથી ગોવાળિયો નીકળ્યો. અને તેનું શાક કરવા તેને કાપવા જાય છે ત્યાં એની ચોટલી ખૂબ લાંબી જોઈ. એટલે છોકરી તેને પૂછવા લાગી: ગોવાળિયા ગોવાળિયા તારી ચોટલી કેમ મોટી ? ત્યારે ગોવાળિયો કહે, મારી માએ એને ઊખરામાં માથું નાખીને ખાંડણિયે ખાંડ્યું હતું તેથી ચોટલી ખૂબ લાંબી થઈ છે. ત્યારે દીકરી કહે મને પણ તું ઊખરામાં માથું નાખીને ખાંડને ત્યારે ગોવાળિયાએ કહ્યું સારું. એટલે ગોવાળિયાએ તે છોકરીનું માથું ખાંડણિયામાં ખાંડ્યું એટલે તે છોકરી મરી ગઈ. એટલે તેનાં કપડાં ઉતારીને ગોવાળિયાએ પહેરી લીધાં અને છોકરીનું શાક કર્યું અને રોટલા કરી મૂક્યા. અને એના માટે થડ. મરચી કાપીને શાક કર્યું. એટલામાં ડોશી આવ્યાં અને શાક રોટલા ખાવા બેઠાં. એટલામાં ત્યાં એક બિલાડીબાઈ આવીને બેઠી. તે કહે ડોશી દીકરી જ ખાય, ગોવાળિયો કુકડી જ ખાય. એટલે ગોવાળિયો કહે આ જોને આ બિલાડી એમ કહે કે ડોશીમા દીકરી જ ખાય અને ગોવાળિયો કુકડી જ ખાય. એટલે ડોશી કહે હત્ત રહે એમ બોલી કે એમ કહી ઓળે લઈને બિલાડી તરફ ફેંકી એટલે બિલાડી ભાગી ગઈ. પછી સાંજ થઈ રહ્યા પછી બીજે દિવસે ડોશી કહે બેટા મારા માથામાં જૂ જો. એટલે ગોવાળિયો તેના માથામાં જૂ જોવા લાગ્યો અને તેને વિચાર આવ્યો કે આ ડોશીના વાળ બાટલા સારુ લઈને

આગળી [illegible] અને કોઈ [illegible] પાણ આ રથા સાથે [illegible] ને [illegible] લાગ્યો [illegible] કો ની કહે અને છોકરી દોરડી પણ [illegible] છો કે. તે [illegible] [illegible] પણ આગળ ચાલ્યો. [illegible] કો ની [illegible] કરીને પાણ છો કાન દોરી નો મરી પણ નહીંમાં પાણી [illegible] અને તેમાંથી [illegible] નહીં [illegible] ને ઉપર [illegible] ઊભી રહી ને ગોવાળિયા [illegible] દોરડું કુદ કરી ગયું. ત્યારે ગોવાળિયો કહે. [illegible] નો [illegible] પ્રકાર [illegible] [illegible] [illegible] કોણી [illegible] પ્રકાર [illegible] [illegible] [illegible] ને [illegible] [illegible] અને મરી [illegible]

<u>કાગડા ભાઈની વાર્તા</u>

ગોકુળભાઈ [illegible] [illegible] [illegible]

કાગડો એક પાડો. એક દિવસ [illegible] તે [illegible] [illegible] માટલામાં પાણી ઓછું તેથી પાણી પીવા જાય [illegible] [illegible] રોજ ત્યાં પાણી પી ને. [illegible] [illegible] એક વખત માટલામાં [illegible] [illegible] ગયા [illegible] માટલામાંનું [illegible] પાણી પી ગયા [illegible] વાર પછી કાગડાભાઈ આવ્યા અને તેઓ માટલામાં પાણી પીવા જાય છે પણ ત્યાં પાણી ન મળ્યું. [illegible] [illegible] માટલામાં ઓછું છે હું તો [illegible] પાણી વગર રહીશ અને મને બહુ તરસ લાગી છે તેથી અને કાગડાભાઈ [illegible] પાણી [illegible] નહીં તો [illegible] [illegible] [illegible] ત્યારે માટલામાં ઓછું [illegible] કાગડા [illegible] પાણી નથી. ત્યારે કાગડાભાઈ કહે કે [illegible] [illegible] [illegible] જો પાણી નહીં [illegible] તો હું મરી [illegible] ત્યારે માટલામાં ઓછું છે. પાણી [illegible] પણ [illegible] પાણી [illegible] [illegible] નીકળી [illegible] મારી [illegible] [illegible] પાણી પી [illegible] પણ ઉપર [illegible] [illegible] કારણ કે ઉપર [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] માટલામાં [illegible] [illegible] કાગડાભાઈ [illegible] [illegible] અને પાણી પીધું. પણ કાગડાભાઈ [illegible] તેણે ઉપર [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] કાગડાભાઈ [illegible] [illegible]

વળગી પડીને માઇ ગયા એટલે ગાડી બંધ થઇ ગઇ. અને પોટલાઇ ભરી ગયા એટલે ડૉ. [illegible] એક ર [illegible] બધા [illegible] બહાર નીકળાયું નહીં એટલે [illegible] બધા ખાલી કર્યું. એટલે બહાર પોટલાઇનું [illegible] થયું એટલે તે [illegible] લાગ્યું. અને ખડખડ અવાજ થવા લાગ્યો. [illegible] ઉપર શંકર પાર્વતીનો રથ જાય. એટલે પાર્વતીએ કહ્યું કે શંકર જરા નીચે ઉતરો [illegible] કે શંકર ડૉ. [illegible] ભરી [illegible] ત્યારે શંકરે કહ્યું કે [illegible] આપણા [illegible] ત્યારે પાર્વતી [illegible] અને રથ નીચે ઉતારીને [illegible] પાણી જઇ ચુકે છે [illegible] ત્યારે [illegible] કહ્યું કે હું [illegible] તો હું બહાર આવું અને [illegible] એટલે [illegible] એટલે પેટું [illegible] પાણી ગયું એટલે ડૉ. [illegible] નીકળી [illegible] એટલે શંકર [illegible] પકડવા દોડયા [illegible] એટલે શંકર [illegible] ઉપર [illegible] કરી પકડયો [illegible] શંકર [illegible] પાણીના [illegible] પતિ [illegible] ગયા. કે નહીં ડૉ. [illegible] પાણી પીવા [illegible] એટલે હું પકડી [illegible] ડૉ. [illegible] પાણી [illegible] નહીં તો ડૉ. [illegible] પાણી [illegible] એટલે ડૉ. [illegible] કે [illegible] તો હું [illegible] પાણી નહીં [illegible] તો હું [illegible] પાણી [illegible] કરી તે [illegible] પાણી પી ને [illegible] ત્યારે શંકર [illegible] કે [illegible] ડૉ. [illegible] પાડી છે. [illegible] કરી પકડયો ત્યારે શંકર [illegible] અને [illegible] આપી [illegible] પછી [illegible] એટલે ડૉ. [illegible] પાણી પીવા આવ્યા એટલે [illegible] તો હું [illegible] કહ્યું [illegible] નહીં તો [illegible] આપણે [illegible] નહીં તો [illegible] કરી [illegible] આપી એટલે [illegible] ત્યારે કહ્યું કે [illegible] નહીં તો [illegible] કરી [illegible] એટલે તે પણ [illegible]

બીજા પગની લાત મારી બેટલ ને પણ ભગાડી ગયો. બેટલ ઠાકર
દોડી આવ્યા અને પકડી લીધો. હવે ક્યાં જવાનો છે ચાલ મારી
સાથ આવવું છે કે નહીં? ત્યારે ડોસાભાઇ કહે હા હવે હું તમારી
સાથે આવું. એમ કહી ઠાકરની સાથે ચાલ્યા. ત્યાં તો થોડે દ
દૂર ગયા બેટલ ડોસાભાઇ કહે અને બેસવા દો. હું થાકી ગયો.
ત્યારે ઠાકર કહે પેલા ખૂંટા ઉપર બેસો બેટલ ડોસાભાઇ ખૂંટા
ઉપર બેસી ગયા બેટલ ખૂંટો ચાલવા લાગ્યો. ત્યારે ડોસાભાઇ કહે
કે હા હવે તો હું એક નાડા બાંધો. થો કે દૂર ગયા બેટલ
ડોસાભાઇ કહે કે અને તો ભૂખ લાગી છે. ત્યારે ઠાકર કહે કે
પેલું ઝાડ ઉખડીને આવે છે અને પછી પેલા પથ્થરમાં ડોબરીયું પાર
બેટલ પાણી નીકળ્યું. બેટલ ડોસાભાઇ એમ કહ્યું બેટલ ત્યાંથી
પાણી નીકળ્યું તે પીધું. હવે ડોસાભાઇ વિચાર કરે કે હવે
કેવી રીતે ભાગું. એમ કહી ખાવું ઠાકરને કહ્યું કે મને તો ઘણોજ
ભૂખ લાગ્યો. ત્યારે ઠાકર કહે કે પેલા કુંભારીયા પાસે જઈ લઈ
આવ. બેટલ ડોસાભાઇ તો એક કુંભારીયા. બીજો કુંભારીયો ઉપાડ
કરવા કહેતો જે તો ઉતારી નાખ્યા ડોસાભાઇ ભાગવા લાગ્યા
વિચાર કરે કે ઠાકરને ખાલી ખાટે નડશે છે. એમ કહી એક ખૂંટા
પર ચઢીને બેસવા જાય છે. ત્યાં તો ખૂંટો ચાલવા લાગ્યો
હાથ સાવરણ ઉપાડ્યો એમ કહી તે ભાગવા ચાલ્યા લાગ્યા બેટલમાં
તેમને ભૂખ લાગી. બેટલ કહે છે સાવરણીનું ઝાડું ઉપાડી જો હું
એમ કરી ઝાડું ઉપાડ્યું તો મોટો બીજો નીકળ્યો અને હાથ પગે
કકડ્યો. બેટલ ત્યાંથી પણ હાથ લાંબા કરવા લાગ્યા ચાલવા
માંડ્યું બેટલમાં એક પથ્થર આવ્યો. સાવરણ પાણી પીવડે એમ કહી
પથ્થરમાં ડોબરીયું આવ્યું તો ખોબરીમાં ખૂબ વાગ્યું એમ કરી ને
જમીન પર બેસી રહ્યો. બેટલ થોડા દિવસ ને આવું પાડવું
બેટલ એક કુંભારને ત્યાંથી એક ઘડો લઈ આવ્યો અને આવું થયું
પણ જોયું નહીં. પછી વિચારવા કે સાવરણ ડોઈ પાટલને ઉપાડો
એમ કરી શું હું બોલવાથી એક લઈ આવ્યો અને ઘડાથી ઉપરના
ભાગમાં થોડું નાખ્યું અને બાંધો ઘડો લઈ ચાલ્યો રસ્તામાં

એક પટેલ આવ્યા અને કહે હું નાખવા માટે બધ લાવ્યો. માટે હું ઘા દઉં. રામ અને એક બકરી આપ. ત્યારે પટેલે કહ્યું કે જો પૈસા બકરીની સારું દૂધવાળું જો હજુ લઇ લો. પટેલે ડોસલાભાઇ સારું જો હજુ બકરું લઇ ચાલતા થયા. અને પટેલને પોતાના ઘરે રહેતા. વરસાદ એક દિવસ ડોસલાભાઇ બધા ડોસાને કહે ચાલો આપણે મહુડા પર ચડવા જઇએ. પટેલ બધા મહુડાની ડાળ પર ગયા અને બધા હલાવા લાગ્યા. ત્યારે બીજા ડોસા કહે કે ભાઇ ભાઇ તમારું હજુ કેમ રહેલું. ત્યારે ડોસલાભાઇ કહે કે હું તો દરરોજ બકરા ડોસા પાસે ખાઉં છું તેથી મારું હજુ ચાલુ. પટેલ બધા ડોસા એક નદી કિનારે જઇ સારું કરવા ડોસા પાડી અને આપણે એક પણી એક પાણીમાં ડૂબી પડ પટેલે મરી જાય. બધાથી કરવાનું તો મરી ગયા. પટેલે બધાને જોયું કે આ તો પેલા ડોસલાભાઇ આપણને મારી નાખવા ઉપાય કર્યો છે માટે આપણે બધા ઘેર જઇને જો હજુ કે તે શું ખાય છે. એમ કહી બધા એના ઘરે આવ્યા અને જોયું તો એક બકરી અને એનું દૂધ દરરોજ પીએ પટેલ આખું સારું હજુ માટે ચાલો આપણે એની બકરી ખાઇ જઇએ. ડોસલાભાઇ દરરોજ બકરી માટે ઘાસ લાવવા ગયા પટેલ ડોસલાભાઇ દૂરથી આવતા હોય ત્યારે બકરી ખૂબ પટેલ જ કરી બૂમ પાડે. પટેલ ડોસલાભાઇ કહે નીરું ખાઇ આવું છું. એમ કહી જ આવ્યો તોય તે બૂમ પાડતી. અને તેનું દૂધ પી લે. એમ કરતાં એક દિવસ ડોસલાભાઇ ખેતરવાડામાં ગયા. પટેલ બધા ડોસા આવ્યા અને તે બકરીને કાપી ખાઇ ગયા. અને તેનું ડોકું નીચેમાં ખોસી ગયા. પટલામાં ડોસલાભાઇ ખેતરવાડામાંથી પાછા આવ્યા અને ડોકું જોયા કરે. પટેલ ડોસલાભાઇએ બૂમ મારી ઓ નીરુબાઇ પણ ડોકું તો હાલું બોલે. ત્યારે ડોસલાભાઇ કહે કે દરરોજ નીરુબાઇ બોલતી હતી અને આજે કેમ નથી બોલતી. ત્યાં આગળ જઇને જોયું તો કાઢું ડોકું જ. પટેલ ડોસલાભાઇ સમજી ગયા કે નક્કી બધા ડોસાએ મારી ઘાટ ઘડ્યો છે. પણ હોય છે. એમ કહી ડોસલાભાઇ બધાને તો નક્કી ખાધું કે મારી નીરુબાઇ મરી ગઇ છે માટે તેનું

બારણું છે માટે તમે બધા જમવા ચાલજો." એમ કહી ડોસાજીએ ઘર રસોઈ કરી. ત્યાં તો બધા ડોસા આવ્યા અને જમવા બેઠા. ડોસાજીએ તો આમ તમારી તો રડી તથા બાળકના [illegible] ઘરનું બારણું [illegible] દીધું. પછી બધા ડોસા કહે કે ઘર બાળ બા શું કરે છે? ત્યારે એ ડોસાજીએ કહ્યું તમે જમવા બેસો અને કપાળ [illegible] ભાર અને જમવા નથી કે માટે હું આમ કરું છું એમ કહી તે પોતાના ઘરને સળગાવી મૂક્યું. બધા ડોસા બળી ગયા. પછી તે [illegible] ઝાડ પર ચઢીને બેઠા [illegible] કૂદવા લાગ્યો અને એમ કહેવા લાગ્યો કે :

નીકુળબાનું કામ કર્યું
કુળિયા ૨૮ બાળ કર્યું

ગડબાપું તો કાળી [illegible] નીચે જ [illegible] ડોસાજી પણ નીચે આવ્યા અને કાળી નીચે [illegible]

૩.૪

<u>ભગતજીઓની વાર્તા</u>

[illegible] વાણિયા [illegible]

શેઠ [illegible] કહી તે દરરોજ ભીખ માગવા જાય, અને આમ તેમણી ભીખ માગી [illegible] શેઠ [illegible] પાળ ઉપર બેઠ પડકી [illegible] તેના પર ભડ ભગતનો ભાળો [illegible] નીચે [illegible] દરરોજ [illegible] મૂકે અને [illegible] પછી [illegible] તેના [illegible] પછી [illegible] ત્યાંથી ભીખ માગવા જાય. એમ કરતાં બહુ દિવસ થયા, એક દિવસ [illegible] ભીખ માગવા નહીં ગયો અને વડ ઉપર ચઢીને ભગતનો પડકો [illegible] અને નીચે ઉતરીને [illegible] અને [illegible] જયાં પાણી નહોતું ત્યાં [illegible] કર્યું. એમ કહી [illegible] છે. પછી એક વડરાનો [illegible] તેને [illegible] કરવા લાગી છે. આ વડરાના [illegible] વડરાના

ગોવાળભાઈ, સરોવરની પાળે ઊંડી કુઈ જાય વડ વડીયો
થશે. એટલે બકરીનો ગોવાળ કહે કે આમાંથી જ જોઈએ તે લઈ
લે. બકરી જોઈએ તો બકરી લે અને બોકડો જોઈએ તો બોકડો
લે, પણ આ જાનવર છોડી દે. ત્યારે બ્રાહ્મણ કહે કે ના રે
ભાઈ એને તો શું જ્યાં પાણી નહીં હોય ત્યાં કાપવાની છે.
મારી રસોઈ દરરોજ બગાડે છે. એમ કહી આગળ ચાલવા માંડ્યું.
એટલે એક ઘેટાનો ગોવાળ મળ્યો. એટલે પાણી વગાડી કહેવા
લાગી કે ઓ ઘેટાના ગોવાળભાઈ, સરોવરની પાળ ઊંડી
કુઈ કુઈ જાય વડ વડીયો થશે. એટલે ઘેટાનો ગોવાળ કહે
ઓ ભાઈ ઘેટામાંથી જ જોઈએ તે લે પણ આને છોડી મૂક.
ત્યારે જોઈએ તો ઘેટી લે અને ઘેટો જોઈએ તો ઘેટો લે.
એટલે બ્રાહ્મણ કહે કે નહીં રે ભાઈ મારી રસોઈ બગાડી છે
માટે એને જીવતી નહીં છોડું. એને તો પાણી નહીં હોય ત્યાં
કાપવાની છે. એમ કહી આગળ ચાલવા માંડ્યું એટલે સામે એક
ભેંસનો ગોવાળ સામે મળ્યો તેને વગાડી કહેવા લાગી કે ઓ
ભેંસના ગોવાળ ઓ ભેંસના ગોવાળ સરોવરની પાળે ઊંડી કુઈ કુઈ
જાય, વડ વડીયો થશે. તે સાંભળી ભેંસનો ગોવાળ કહે
ભાઈ આ જાનવર છોડી મૂક અને ત્યાર આમાંથી પાડો જોઈએ
તો પાડો અને ભેંસ જોઈએ તો ભેંસ લે પણ આને છોડી મૂક.
ત્યારે બ્રાહ્મણ કહે કે નહીં રે ભાઈ એણે દરરોજ મારી રસોઈ
બગાડી છે માટે આને હું જીવતી નહીં છોડું. એમ કહી આગળ
ચાલવા માંડ્યું એટલે એક ગાયોનો ગોવાળ મળ્યો. એને જોઈને
વગાડી પાણી કહેવા લાગી કે ઓ ગાયના ગોવાળભાઈ ઓ ગાયના
ગોવાળભાઈ સરોવરની પાળે ઊંડી કુઈ કુઈ જાય, વડ વડીયો
થાય. એટલે ગાયોનો ગોવાળ કહે ભાઈ ભાઈ આ જાનવર છોડી
મૂક અને ત્યાર જોઈએ તો આમાંથી બળદ લે કે ગાય લે. એટલે
બ્રાહ્મણ તો તેમાંથી એક સારી જોઈને એક ગાય લીધી અને બગલીને
છોડી દીધી. અને ગાય લઈને ઘેર આવ્યો, અને બ્રાહ્મણીને કહ્યું

કે આ ગાય બહુ સારી છે અને ઘાસચારો આપજે અને પાણી પાજે. હું
તો હજી ભીખ માગવા જાઉં છું સાંજે ઘેર આવીશ. અને આવું દૂધ
કાઢજે એમ કહી બ્રાહ્મણ ભીખ માગવા ગયો. બ્રાહ્મણી ઘેર કામ
કરીને બ્રાહ્મણના માટે ખાવાનું રાંધી રાખતી. અને બ્રાહ્મણી પાણી
ભરવા જાય. ત્યારે ગાય કહે છોડ છો કે ઘાસની પાસે ધણિયાણીનું
ભાન ખાઇ જાઉં એટલે દોરડાથી છૂટી પડી જાય અને તે બધું ખાઇ
જાય અને પાછી કહે બાંધ અહીં ધામની ધણિયાણી આવશે તો મારશે.
એટલે ગાય પાછી બંધાઇ જાય. આમ દરરોજ કરે. ત્યારે બ્રાહ્મણી
વિચાર કરે કે આ કોણ ખાઇ જાય છે. ગાય તો બાંધેલી છે.
માટે સંતાઇને જોયા કરું એમ કહી તેનું કામમાં પાણીનો કે દૂર
જઇને પાછી આવી સંતાઇ રહી. અને એક ખૂણામાં ઊભી રહીને
તેણે જોયા કર્યું. ગાયના મનમાં એમ થયું કે બ્રાહ્મણી પાણી
ભરવા ગઇ છે ત્યાં સુધી ભાન ખાઇ જાઉં એટલે ગાય દોરડાથી છૂટી
પડી અને બધું ખાઇને પાછી આવી ગઇ અને કહે બાંધ અહીં ધામની
ધણિયાણી આવશે તો ખુબ જ મારશે. એમ કહ્યું એટલે બંધાઇ ગઇ.
આ બધું બ્રાહ્મણીએ જોયા કર્યું અને સાંજે બ્રાહ્મણ ઘેર આવ્યા ત્યારે
તેને બધી વાત કરી દીધી, અને કહ્યું આ ગાયને કાઢી નાખો કે જંગલ-
માં મૂકી આવ હું આને ઘાસચારો કે પાણી નહીં પાઉં. એટલે બ્રાહ્મણે
વિચાર્યું કે ચાલ આને જંગલમાં મૂકી આવું. જેથી કોઇ વાઘ વરુ ફાડી
ખાશે એટલે વેર વળી જશે. એમ કહી તે ગાયને લઇને પાછો જંગલમાં
ગયો અને મૂકીને પાછો આવ્યો. એટલે થોડા દિવસે ગાય વીયાણી.
અને તેને એક સરસ વાછરડો આવ્યો. તે જ જંગલમાં એક વાઘણ પણ
વીયાઇ અને તેને પણ એક સારો બચ્ચું થયો. વાઘણ કહે કે આપણે
તારે પણ વાછરડો અને મારે પણ એક બચ્ચું. આપણે બંને સાથે મૂકીને
બંને સાથે રમે છે. અને ગાય અને વાઘણ ચરવા જાય છે. આ બંને
સાથે દોસ્તી બંધાઇ ગઇ અને સાથે રહે એટલે વાછરડો બચ્ચાં કહે
ભાઇ ભાઇ છું કોઇ દિવસ મારી માને ખાઇ જશે ત્યારે વાઘણ
કહે નહીં રે ભાઇ કંઇ માસીને ખવાય કે પણ વાઘણના બચ્ચાનું મન
નહીં માને. એક દિવસ વાઘણ જરા મગાડી આવી એટલે વાછરડાએ

કહ્યું કે મારી માં કયાં છે. ત્યારે વાઘણ કહે કે તારી માંનું મોં હું પેટ એટલે વાડ કેથી કરતી આવી. પણ ઘણો ટાઇમ થઇ જોઇ પણ આવી નહીં એટલે વાઘણનો બચ્ચો સમજી ગયો કે જરૂર મારી મા આ વાઘણ ખાઇ ગઇ. એટલે વાઘણો બચ્ચો કહે ભાઇ ભાઇ ચાલો આપણે આ કુવો તરવા જઇએ. કોણ તરપ છે. એમ કહી કુવા પાસે જઇને વાઘણ કુદવા તરાપ મારી એટલે તેના જ બચ્ચાએ તેને કુવામાં નાખી દીધી. અને પછી વાછરડાએ કહ્યું. ચાલ ભાઇ હવે મને નિરાંત વળી કારણ કે કોઇ દિવસ તારી પણ તારી માની ગતી કરત. પણ ભાઇ હું આ એક વાડો તને બનાવી આપું તેમાં તાર રહેવું. હું રોજ આવીશ. પણ ભાઇ મને અહીં કોઇ મારી નાખે તો તમને શું ખબર પડે માટે તેનું કંઇ કર એટલે વાઘના બચ્ચાએ તેને એક ઘુઘરો ગળામાં બાંધ્યો. અને કહ્યું તને કંઇ થઇ જાય તો આ ખખડાવજે. એમ કહી વાઘનો બચ્ચો જંગલમાં ચરવા ગયો. એટલે વાછરડાએ વિચાર્યું કે જોઉં મારા પર વાઘનો કેટલો ભાવ છે. એમ કરી ઘુઘરો ખખડાવ્યો. એટલે વાઘના બચ્ચાએ જંગલમાં સાંભળ્યું કે નક્કી મારા ભાઇને કોઇ મારે છે એમ કહી વાઘનો બચ્ચો જંગલમાંથી આવતો ખાતો આવ્યો અને વાછરડાને પુછે કે કેમ ભાઇ કોણ મારતું હતું તે ઘુઘરો ખુબ ખખડાવ્યો. એટલે વાછરડો કહે કે અરે ભાઇ કોઇ નહીં હતું પણ મેં તમારી પરીક્ષા કરીકે મારા ઉપર તમારો કેટલો હેત છે. એટલે વાઘ પાછો જંગલમાં ચરવા ગયો કે આમ ઘણા દિવસ વીતી ગયા. વચલામાં એક કોળી એટલે કોળીઓ આ વાડે તે વાછરડાને જોઇને પકડવા ગયા. એટલે વાછરડાએ ખુબ કુદવા માંડયું અને બરાડવા માંડયું પણ વાઘ આવ્યો નહીં અને પેલા વાછરડાને કોળીઓએ મારી નાખ્યો અને તેનું માંસ બધું જુદું કરી બધા વહેંચી લઇ ગયા. પણ ત્યાં પેલો ઘુઘરો પડેલો હતો તે એક સમડી લઇને ઉંચે ઉડી ગઇ. તેને લઇ જતાં તે ઘુઘરો પેલા વાઘ પાસે પડયો એટલે વાઘ જોયું તો આ તો

મારા ભાઇ વાછરડાનો જ ઘુઘરો છે એમ કરી ત્યારથી મૂળ કોઠથી પણ ત્યાં શું હોય? આમ તેમ ખૂબ ફાંફાં માર્યાં પણ કશુંય ન મળ્યું નહીં. પછી તે નિરાશ થઇને બેઠો! બસ ચાલો આજ બાળક મોર મને વારતા કહીશું ને?

[illegible]